

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 2-40

Nrul de Duminecă:

Pe un an . 5 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulfămite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu să ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Din prag.

Și iată-ne în pragul unui an nou de trudă și de frământări. În urma noastră știm cu toții ce rămâne. Energie cheltuită și visuri risipite! Înaintea noastră știm cu toții ce ne așteaptă. Luptă fără popas!

Intr'adevăr, urmând pilda obicinuită și gândindu-ne la vremea ce trece și la valurile ce ne-au purtat înainte, întâiul nostru gând se oprește la o dureroasă constatare. De ani de zile încoace poporul român din această țară n'a făcut decât să aducă sacrificii pe altarul aspirațiilor sale. Silît a se menține vecinic într'o stare de apărare, să-și păzească limba, credința și moravurile sale, acest popor trăiește așa zicând într'o stare armată, vecinic neliniștit și vecinic amenințat. Puterile lui toate se sleiesc în această atitudine defensivă și cu cât vremea înaintează, cu atât greutățile din cale se înmulțesc mai înfiorătoare.

Privim la soarta celorlalte popoare din Monarhia noastră, plini de mirare și de gelozie legitimă. O viață liniștită în gospodăria lor, o libertate largă a cuvântului în toate, o conștiință liberă de cetățeni ai acestui stat, oriunde ne uităm. În rândurile lor sărbătoarea e sărbătoare, bucuriile lor sânt netulburate, din școale nimeni nu le zmulge graiul și în traiul lor nimic nu se în-

tâmplă, ceea ce ar putea să-i umilească.

Și de ce această prerogativă? De ce această împărțire vitregă a cetățenilor aceleiași țări în categorii prețuite și altele disprețuite? Nu îndeplinim și noi aceleiași îndatoriri către stat? Nu sânt Românii cei dintâi, cari își vând ceaul și purcelul pentru dăjdiile fără sfârșit? Nu sântem deopotrivă în fața sfînteniei legilor? Nu aleargă soldatul român cel dintâi sub drapelul împăratului să-și verse sângele pentru tron și țară?

Intrebări zadarnice, pe cari le repetăm zilnic, căci este o fatalitate, care noțiunile de bine și dreptate le-a aruncat claie-grămadă în această țară. Pentru Românii de-aici ideile umane, cari au triumfat încă pe la începutul veacului trecut și ideile egalitare, cari până la un punct au fost înarticate în legile țării, nu află aplicare. Luptele noastre cele mai bine conduse, mișcările de popor și puținele glasuri din dietă, nu pot opri înaintarea vrăjmașului în cuprinsul nostru. Zăgazarile se sparg, puterea de rezistență se înmoaie vizibil pe toate laturile și cu putere elementară se napustesc asupra noastră șuvoaiele celor hrăpareți. Și sânt mulți și iscușiți în arta năvălirei și când nu reușesc cu meșteșugul diplomației, o iau pe calea brutalității.

Aceasta este starea generală, în care

ne aflăm acum, când facem iarăș revista unui nou an al vieții noastre politice. Anul, care a trecut, a fost de sigur o dare a noastră îndărăt pe toată linia. Motive de neorganizare și lipsa de prevedere ne-a scos din parlament forțele românești cele mai de seamă. Halul de slăbiciune internă ne-a dat tristul spectacol din jurul ziarului „Luptă”. Lăcomia și ambițiile ne-au creat un nou fenomen de transfugi năimiți de guvern. Cursa împăcării întinsă de guvern s'a terminat cu umilință pentru noi și cu declarația categorică a guvernului că pacea se dictează și nu se tratează. Iar jos, în mulțimea românească, patul puștii jandarmerești și bași-bozuciile inspectorilor școlari și ale funcționarilor administrativi își aplică regimul european!

Sub asemenea auspicii ce ne rămâne de făcut?

Neapărat, poetul are dreptate când zice că lucrul cel mai laș în lume este un popor tânguitor! Un popor, deprins cu lupta, ca Românii din această Monarhie, oricât de sentimental sa fie, evita jălania și lasă pentru femei lermiadele. El nu va regreta nici măcar forța cea multă ce-a pierdut în lungii ani de apărare de până acum, căci jertfele aduse până acum sânt sângele, care îngrașă pământul speranțelor viitoare. Durerile oțlesc și ele și ajută la încordări nouă. Experiențele servesc spre învățături. Drumurile se încurcă

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”.

DE LA NOI.

MITRUȚ JURATUL.

— FRAGMENT. —

De Octavian Goga.

Persoane:

Traian Vălean, notar în comuna Lunca.
Ieronim Blezu, funcționar în ministerul din Pesta,
candidat de deputat guvernamental.
Mitruf, juratul satului.

(Scena se petrece în casa notarului Traian Vălean, în ajunul alegerii de deputat. Notarul, un om de treizeci de ani, băiatul unui scriitor la comitat, crescut în umbra „gentry”-lor unguri la colegiul reformat din Aiud și la cursul din Pesta. E ales în satul Lunca prin insistențele celui mai bogat țaran, cu a cărui fată s'a însurat. Blezu, un tip incolor din Sătmăr, pripășit în ministerul din Pesta. Un om grăsuț de patruzeci și cinci de ani, vorbește o românească pocită, unsuroasă. A venit pentru alegerea de mâne și notarul îi face frumosul. Cercul e românesc, dar se așteaptă o luptă grea cu candidatul naționalist. În momentul când începe povestea intră Mitruf, juratul satului, să-și spuie isprăvile. Mitruf e tipul țaranului șiret și cu înțepinte, mititel și uscățiv, să fie cam de vre-o cincizeci de ani. Coboară amurgul).

Mitruf. (Apare în ușe cu pălăria subsuoară și cu toiagul de corn în mână. Își șterge fruntea cu mâneca cămășii. Din toată ținuta i-se vede că a cam gustat în atâtea umblete. Gîsul e cam răgușit, dar se desface în vreme ce vorbește. În ton potolit și respectuos.) Bună sara, bună sara...

Notarul. (Intoarce capul nerăbdător.) Ee?

Mitruf. (Ridică din umeri) Așa — așa...

Notarul. (Tot mai impacient.) Repede!...

Mitruf. (Cicălitor.) Vorba ăluia nici prea-prea, nici foarte-foarte... (Își așează pălăria și cârja jos lângă ușa.)

Notarul. (Plictisit.) Ce vorba ăluia, vorba ăluia? Spune ce-ai isprăvit? Ce zic oamenii? Tot cu vorba ăluia... (Exasperat.) Iștenem... iștenem...

Mitruf. (Potolit.) Ce să zică, domnule? Ca proștii... Parcă s'au tresărit de tot... Zău așa! Mai demult tot mai putea omu' să spuie două vorbe la crîșma lui Zevedei... Acuma, pace bună! Odată le sare țandăra... Să-l vezi pe Totoi din capul satului, domnule notar... Zic: și tu mă? Și tu cu frunză verde?... Ce să zic? Eu am dat roată în tot satul și astăzi, numa'n Cărpeneș nu m'am dus, gândesc, ce să mă bag în raionu' popii, în bârlogul ursului... (Prinde a rîde.) Hă... hă... — Ba nu zău?...

Notarul. (Sătul.) Bine... bine... Spune, să ne facem socoteala... Nu vezi, mă, Magnificența sa aici?... Eeh... *teremtette*... Ai vorbit cu Hopârtean?

Mitruf. (Umilit.) Bună sara la măria sa... (Se reculege.) Am vorbit cu Hopârtean...

Candidatul. (Ridică ochii din cartea, unde se făcea că cetește. Binevoitor.) Să trăiești frate! Binye, binye... Spunye cum mere...

Mitruf. (Blând.) Păcatele lor, măria ta... (Cu teimei.) Am vorbit cu Hopârtean... Tocmai la cruce, la Șipotu Sasului, acolo I-am întâlnit. Să vedeți, cum vine... Mă duceam așa, fluierînd printre dinți, așa de capul meu... Colo

pe la plopii Mărgineanului aleg vorbe aruncate de departe, ca de adunare de oameni... O iau mai repede, să văz ce-i... că lărmălate cum se cade... Strigau și nu-și dau răd... M'apropiu... Înțeleg tot mai bine... (Se încălzește în povestit și ridică tonul.) — „Nu ne dăm cu Ungurii... Nu ne dăm!... Ioniță Florian să trăiască!...” — Așa răcneau și dau chioțe... Alții cântau hora aia făcută de dascălu'... Cum vine numa?... Așa... (Jumătate cântând)... „Ioniță Florian... neam de viță de roman?” (Zăpăcit o clipă.) Nu-i vorbă, frumos cântec... (Notarul plescaie din buze enervat, Candidatul se uită într'o carte de pe masă. Mitruf își trage seama)... Și tot mai tare se înfierbântau, măria ta... Eu, domnule notar, eu mă reped să văd ce-i?... (Notarul și candidatul ascultă cu semne de impaciență vădită)... Adică, minunea dracului... Lui Hopârtean îi făcuse roată vre-o doisprezece înși... Ștefanuță ăla a lui Potop și ficiorul lui Oartă, ăsta era mai rînzos... Toți cu frunză verde în pățerie și strigau cât îi lua gura și-l muștruliau: Du-te la honvezi strajameșter, la ciubaru varmeghiei, șoacăta!... El de colo, se răgăduia și el... Era roșu și cu pieptaru' desfăcut... — Dau peste ei: Ce v'ati smintit mă, oameni buni, mă, ce-i cu vavilonu ăsta?... Da ei mă văd: iaca cățelu pământului!... Ei hî-mi, toți pe mine... (Către notar.) Acuma, ce zici dumneata? Și Toader Minzatu, și el cu căciula pe-o ureche: Du-te, mă Mitruf, de-i spuie notarășului multă sănătate dela Oprea din Spini!... (Notarul se întunecă de-o amintire neplăcută)... Și m'au învățat de vre-o

și se îmbină iarăș și nu se isprăvesc cu una cu două. Stăruința noastră în luptă este deci singura scăpare, care, dacă nu ne va scoate de grabă la vre-o lumină, ne va lăsa totuși pururea satisfacția datoriei împlinite.

Trecând pragul anului, neapărat, nu zărim orizonturi nouă pentru noi. De sus, dela guvern, vorbele goale se mai pot ele vântura, căci opera aceea mare și serioasă, cu care ne ademenesc, adecă ideia votului universal cu greu se va putea duce în îndeplinire, date fiind atâtea alte legi de interes specific maghiar, cari trebuie votate. La îmbrâncirile zilnice însă ne putem aștepta mai departe și intențiile noastre culturale și politice vor continua ele cu siguranță să fie vexate. Anul ce vine va fi pentru noi mai mult un an de lupte mărunte, cu cazuri variate în viața noastră publică, cu atacuri izolate din partea guvernului. Este un timp, când fiecare conducător trebuie să fie activ în domeniul său și să vegheze cu împrejurimile sale, ca cinstea neamului românesc să nu mai fie înjosită în sutele de cazuri. Este vremea, când fiecare să stea la postul său mai mic sau mai mare și, împlinindu-și datoria, să petreacă cu mai multă atenție nevoile poporului, să intervină în fiecare caz de persecuțiune și să ne consemneze nouă, ziarelor, orice neajuns simptomatic. Când mișcările generale, sau corporative, sânt anevoioase, munca aceasta locală a particularilor, sau a fruntașilor din provincie, ridicată la sistem, poate face minuni pentru spiritul românesc.

Ca orice ziar, care trebuie să scrie catagrafia durerilor neamului său, noi vom continua și în anul viitor să fim ecoul sincer al acestei vieți fluctuante.

„Cari sânt dorințele Românilor“. Sub titlul acesta, aproape toate ziaarele ungurești din Budapesta publică azi un comunicat, din care aflăm că dl Dr. Ioan Mihu, reprezentantul partidului național român în negocierile de împăcare cu guvernul, și-ar fi multiplicat memoriul în mai multe exemplare și că l-ar fi trimis tuturor președintilor noștri, precum și bărbatilor noștri politici de seamă. Ziarele ungurești mai sânt apoi și în situația să ne poată da, în liniamente esențiale, și pretențiile formulate de dl Mihu ca fiind ale tuturor Românilor.

Cunoaștem lipsa de scrupule cu care ziaarele budapestane tratează totdeauna chestiunea românească și în consecință nu vom considera de autentice punctele înșirate de ele, nu, mai ales fiindcă din aceste puncte lipsește tocmai principiul fundamental al luptei noastre, pretenția la toate atribuțiunile vieții naționale a poporului românesc din Ungaria. Și despre dl Mihu știm că a dat în mod desăvârșit garanția că în calitatea d-sale de însărcinat al partidului național român a reprezentat neatinsse pretențiunile cuprinse în programul acestui partid. Din momentul în care tratativele s'au dovedit cu neputință pe baza programului național al partidului nostru, dl Mihu, care poate să aibă convingeri divergente în unele privinți, a declinat dela sine sarcina onorifică ce a primit, procedând întru toate armonice cu interesele superioare ale luptei noastre. De aceea nu ne facem decât datoria de cronica dacă reproducem la vale conținutul prețiosului memoriu al d-lui Mihu, așa cum îl citim în ziaarele ungurești:

Memoriul — ne spun ziaarele din chestiune — cere egalitatea politică pentru toți, introducerea votului universal egal și secret și în legătură cu aceasta o nouă împărțire a circumscriptiilor electorale ca românilor să poată obține aproximativ 50 de mandate, în cercurile unde au majoritatea. Celelalte pretenții aparțin domeniului cultural și celui economic. Pe terenul bisericesc Românilor cer ca biserica greco-catolică română să fie înzestrată cu drepturi autonome la fel cu biserica română ortodoxă. Pe seama bisericii române ortodoxe cer înființarea a trei episcopii nouă, la Oradea-Mare, Timișoara și Cluj. Pe terenul instrucțiunii populare cer abolirea ordonanței lui Apponyi. Catehizația să se poată face și (?) românește. Românilor nu sânt împotriva instrucțiunii în limba ungurească (!), doresc însă să nu fie expuși caprițiilor inspectorilor de școli. Cer trei gimnazii nouă și completarea la 8 clase a gimnaziului din Brad. În orașele în cari școlile medii ungurești sânt cercetate și de elevi români, să se înființeze catedre de limba românească și prelecțiunile de românește să fie obligative și conduse de profesori români. Bursele de stat să se dea și studenților români și cu deosebire bursele pentru institutele militare Lu-

dovea și Theresianum. Trei burse pentru artele frumoase să se dea Românilor. Pe terenul administrativ să se dea posibilitate Românilor de-a se afirma în administrația de stat și în cea a comitatelor. În comunitățile românești notarii și primarii să fie români, iar dacă nu se poate pretutindeni, taxele interpretelor să nu cadă în sarcina locuitorilor. Pe terenul economic, industria românească să fie sprijinită de guvern la fel cu cea ungurească. Dispozițiunile legii de colonizare să se aplice cu o deopotrivă dreptate atât față de Români cât și față de Unguri. Memoriul mai cere ca sarea proceselor de presă, grațiarea osindțiilor de pînă acuma și se sfârșește cu asigurarea că dacă guvernul va împlini toate dorințele înșirate, pacea între Români și Unguri se va realiza, căci aceasta este dorința cea mai sinceră a tuturor factorilor români competenți.

Din cameră. S'a urmat și azi discuția asupra proiectului băncii comune. Au vorbit numai opoziționali. Întâi Bosnyák Géza (justhist), apoi Thaly Ferencz (kossuthist) și pe urmă contele Apponyi, care apără drepturile băncii autonome ungurești.

Apoi a vorbit Tüdös Iános. Guvernul a cerut apoi lungirea ședințelor cu o oră. Votarea se va face mâine.

Volnicii administrative. Din Lugoj ni-se scrie: În congregația de eri a comitatului Caraș-Severin, membri români au adus în discuție o seamă de iregularități și volnicii săvârșite, în vremile din urmă, de către organele administrative. Dl Dr. Petru Ciupe a arătat cum: vicecomitele nu administreză cu destul simț de economie banii de pășune. Majoritatea însă a găsit că acuzele sânt „neîntemeiate“.

Dl Dr. Valer Branișce a atras atenția asupra volniciilor ce s'au săvârșit cu prilejul recensământului. Românilor au fost trecuți în registru ca „valahi“, în ciuda protestărilor energice. În alte cazuri au fost trecuți ca Unguri. Câțiva Români au fost chiar pedepsiți, pentru că au îndrăznit să ceară respectarea drepturilor lor. Dl Branișce a cerut să se rectifice registrele de recensământ.

Vicecomitele Issekutz a declarat că cenzorii au procedat conform ordinilor primite dela biroul central de statistică. În ce privește propunerea a doua, n'o poate admite spre discuție, nefiind anunțată cu opt zile înainte.

două ori, măriă ta, cu bătaia nu m-au luat, da m'au ciufulit așa... (Ingrijat). Și m'au băgat la spaime, că ice că-mi fac apa...

Notarul. (Cu răutate). Și tu, slabule, tu ți-ai făcut coada colac, he?...

Mitruș. De unde, domnule, săracu de mine?... I-am luat cu vorba, așa și-așa... (Ton patetic ca și când ar spune o cuvântare), Mă, dacă vrei, pășunea din piscuri, dacă vrei să se sloboadă dările și să se deie drumu în pădurea domnească...

Candidatul. (Incântat). A... ha... Binye vorbești... fain corțeș... ala fain...

Notarul. (Către candidat). Nagy kutya kérem!, he... ehe...

Mitruș. (Mulțumit). Păi, cam știu eu cum imblă vorbele... (Făcând pe întristatul). Da nu prinde, măriă ta... Zău, că nu mai prinde... Zice, că tot așa-i îmbată, că s'au săturat... și acum a bătut ciasu... tot atâta... ce-o fi, și fi... măcar să-i potopească cu reghimentu... și vie sângele lor de-asupra acum odată... ac' așa... că o viață au... Și spun că așa-i în tot locul... Au venit asară vre-o doi dela noara din Zimbru... Zic, că grofu' nu îndrăzește să mai treacă prin sat, că i-au tăiat hanurile la podu' din gura văii și i-au bătut tuierile cu ouă clocite.

Candidatul. (Scrutător). Nu umblă... așa... ghitatori?...

Mitruș. (Incurcat). Cum adică... jandari... Ba imblă... tot câte patru... umblă...

Notarul. (Acru). Nu așa mă! Nu pricepi... jandarmi? De ăia, domnișori, cu păru lung, studenți?...

Mitruș. Știe-i maica precista... Nu s'aude domnule... (Cam misterios.) Spune nevasta, că s'ar fi arătat trei înși în deal la curmătură, la niște muieri în clacă... îmbrăcați românește și cu sapa în spate, de-aveau mâinile albe și fața ca spuma laptelui, de se vedea cât de colo... și c'ar fi zis că-i trimete Dumnezeu cu vorbă de sus să nu-și lapede oamenii legea, că vine Antihirt...

Candidatul. (Stăruind.) Da aghitatori... aghitatori... Aia vreau eu...

Mitruș. (Cu dreptate.) De ăia nu s'aude, măriă ta...

Notarul. Păi cum s'a pornit așa de-odată, hai? Aci este, ce este...

Mitruș. (Mișcă din umeri.) Cine știe domnule?... Cine știe? Mai anțerț când a ars satu jumătate la Mihalț?... Din care amnar a căzut scânțea?... Iac'asa prinde... Nici nu știi și-o vezi volbură mare... Așa-i lumea asta... și ăștia... poporu...

Notarul. Și-a băgat coada popa... a căzut acum trei ani, acum eo ipso nu se lasă... (Lui Mitruș.) Nu spun și de temniți și de „domni noștri“... De alea nu spun?...

Mitruș. Cum să nu, rogu-te? Zice Oarță, ăsta Ilie, ieri la Caiafa 'n prag, zice... (Imitează pe-un fonf.) Aia-s domni de rumân, mă, care stau în temniță să ne-aducă dreptatea... Cum spune la gazetă, mă... Zic, ce dreptate, mă prostule, că dreptatea-i la împăratu?... Da el zice: acolo să se ducă, mă, să-i spuie vorbă oarzană, că el săracu nu știe mă... că-i bătrân și bea cafei, mă, acolo în casa lui... Și nu-i spune nime, că-l poartă cu minciuna, mă...

Notarul. (Ii taie vorba.) Vedeți, magnificență... Vedeți, le sucește capul...

Candidatul. (Luminat de-un gând. Zimbește și s'apropie de Mitruș.) Păi binye mă... mă... cum îți zice?...

Mitruș. Mitruș, măriă ta... Mitruș juratu...

Candidatul. Binye, mă Mitruș... de minye ce zic?... Eu nu mi-s domn de rumân? Ha?

Mitruș. (Incurcând vorba). Ei ca proștii, măriă ta...

Candidatul. (Incurajându-l). Spunye mă!

Notarul. (Furtunos). Vorbește când poruncește Magnificența...

Mitruș. (Ezită). Păcatele lor... săru' măriă... Oameni proști... (Cu blândete). Dumnea-voastră...

Candidatul. (Enervat, ridică glasul). Spunye-no! Spunye iute!

Mitruș. (Incurcat). Păi, să iertați... zic că ești ungur... Acuma ei... ca omu'...

Notarul. (Ii taie vorba). Da nu vorbește ca noi, magnificența?...

Candidatul. (Nervos). Lasă, lasă, mă rog frumos!...

Mitruș. (Cam pănitor). Vorbește... vorbește... Da alta răspunde... Acuma, eu zic ce spun ei... că cine plătește... să ierți... ăla poruncește... Și dacă dumnea-ta te-ai dat cu ungru, nu mai ești rumân sărac... (Desfăcându-și glasul). Că zice, că măriă ta ai vândut pădurile din valea Someșului... și că dacă vin oameni acolo la Peșta îi iei cu rictai... și că mai tare mușcă... (Trăgându-și seama) oameni proști...

Spre surprinderea tuturor, președintele partidului guvernamental din Lugoj a declarat că se identifică cu propunerea dlui Branșce și o va prezenta din nou în cea mai apropiată adunare.

Congregația a fost prezidată de prefectul comitatului, Zoltán Medve.

Noul guvern al Bosniei. Din Viena se anunță: Conte Franz Thun a fost primit ieri de Maj. Sa în audiență particulară.

Contele Thun e designat să ocupe postul de guvernator al Boemiei, în locul contelui Coudenhove. Numirea lui se va face peste câte-va zile, prin autograf împărătesc.

O nouă broșură despre cestiunea românească în Ungaria.

Zilele aceste a apărut la București, în limba română și franceză, sub titlul »Pagini relative la cestiunea națională din Transilvania«, o broșură plină de informațiuni concise și de comentarii vrednice de considerat, datorită dlui Ioan D. Filitti, un tânăr învățat român și autor de cărți de istorie. Dl Filitti e intrat în diplomatie și ocupă actualmente un post la Roma, de unde de mai mulți ani încoace urmărește mișcările naționaliste dela noi și se pronunță asupra lor prin ziarele dela București și cele din străinătate.

Broșura de față conține o mică culegere din aceste articole și e precedată de o prefață, unde expune situația de astăzi, în care ne găsim noi cei din Ungaria, vorbind despre conflictul nostru cu Maghiarii și atingând cestiunea împăcării, pe care o găsește imposibilă în condițiile de astăzi. În cursul acestor reflexiuni dl Filitti face justa observație, pe care ținem s'o reproducem: »Pentru atingerea scopului lor, mai este nevoie ca Românii din Ungaria să se simtă susținuți și ajutați și de opinia lumii civilizate din statele mari. În astă privință Un-

garii s'au întrecut cu tot felul de mijloace în folosul lor părtinitor cu concursul presei și al unor scriitori rău voitori. În partea noastră a tuturor, aci și dincolo, se vede din contră o acțiune mai puțin stăruitoare, mai puțin curajoasă, — cu toate că ea mi-se pare esențială și ar trebui să fie neîntreruptă.»

Aici autorul atinge într'adevăr o cestiune penibilă, căci în realitate problema informării presei străine și a înlăturării intrigilor filomaghiarilor străini nu ne mai preocupă de un timp încoace și nici nu ne trece prin minte, cât ar putea să prețuiască legăturile noastre cu scriitorii de influență din țerile Apusului. Dl Filitti a căutat atingeri cu acest fel de scriitori și sunt atât de frumoase rândurile, pe cari le-a scris cu ocazia cunoscutei intervențiuni a lui Björnson în favorul culturii Românilor din Ungaria. »Istoria politică a Europei — zice dsa — ori cât va căuta de aci înainte să împace interese mari de stat și de națiune, nu va mai putea acoperi minciuna diplomației Ungurilor, nu va mai putea ascunde opera barbară a Statului ungar. Apărarea drepturilor etnice și culturale ale poporului român din Ungaria și a dreptății cauzei lor politice îl înfățișează pe Björnson ca un spirit superior, iar dinaintea întregului neam românesc, ca o figură istorică...«

Urmează apoi o convingătoare scrisoare a autorului adresată celebrului cugetător și prozator francez Anatole France, în atențiunea căruia recomandă stările desnădăjduite din Ungaria și destăinuiește o grămadă de informațiuni, prețioase de știut, despre dreptatea Maghiarilor față de naționalități. »In Ungaria, în centrul Europei, se comit infamii oribile, cari fac rușinea conștiinței civilizate,« — scrie dl Filitti către Anatole France, zugrăvind-i ultimul tablou al campaniei electorale din această țară.

Fără îndoială, datorim toată recunoștința domnului Filitti pentru curajul și hotărâțul ton în care comunică presei europene durerile noastre. Căci, dacă suntem obicinuiți,

să auzim din partea multora dintre publicității din România numai sfaturi și îndemnuri platonice, avem în sfârșit un caz de toată lauda, căci suntem cei dintâi cari recunoaștem, că nimic nu-i mai pozitiv, mai folositor pentru situația noastră de astăzi, decât informarea presei străine și a cercurilor diplomatice asupra tuturor detaliilor mizeriilor ce îndurăm. Dl Filitti, convins desigur ce serviciu ne face, poate nu se va opri aci și va continua, cu sistem, opera aceasta începută.

Noul guvern român.

București, 29 Decembrie.

Miercuri dimineața la orele 11 șeful partidului conservator, dl Petre P. Carp, a fost primit în audiență de către Regele Carol. Maj. Sa i-a comunicat că guvernul dlui Brătianu a demisionat și demisiunea i-a fost primită. Maj. Sa i-a comunicat apoi dlui Carp că-l însărcinează cu formarea noului guvern.

Dl Carp a răspuns Regelui că-i poate prezenta imediat lista noului guvern.

Maj. Sa a acceptat formația propusă de dl Carp și la orele 7 seara a primit în audiență colectivă pe toți noii miniștri cari au depus jurământul.

Azi Joi, noii miniștri s'au prezentat la departamentele lor, pentru a le lua în primire.

In ce privește motivele de retragere a guvernului dlui Brătianu »Viitorul«, organul liberalilor tineri, scrie următoarele:

»Dacă am fi ascultat îndemnul opiniei publice și am fi păstrat o putere, pe care nici una din cele două fracțiuni conservatoare nu era în stare să ne-o răpească, am fi dat adversarilor noștri prilejul nenorocit de a se istovi în zbuciumări sterpe și de a se cufunda tot mai mult într'o politică primejdioasă de negațiuni și de incriminări absurde.

Notarul. (Enervat). Taci! (Vrea să schimbe vorba). Ai umblat prin sat?...

Candidatul. (A roșit. Ii întoarce spatele lui Mitruț). Aia-s bolunzi... mă... Spunye așa... bolunzi... (Se așează pe un fotoliu).

Mitruț. (Conciliant). Așa... așa... nebuni... (Cătră notar). Umblat... Cu Hopârtean, c'am rămas amândoi. Am luat-o așa pe rînd... Pe Sonea l-am făcut să plece 'n băre mâne... Nu vine la alegere... (Mai încet). l-am dat zece zloți... Ciocotei dă votu'... Vrea arvună... De s'o ținea de vorbă, că-l știți...

Notarul. (Cu nerăbdare). Bine. da ceilalți, ce zic ceilalți?...

Mitruț. (Cam trăgănând vorba). Am adunat unsprezece... cu mine doisprezece... Hopârtean treisprezece...

Candidatul. (Întoarce capul). Atât?

Notarul. Cum?

Mitruț. (zăpăcit). Atât... — Acuma eu slujba mi-am făcut...

Notarul. (Iese din țifni.) Cum? Treisprezece din o sută douăzeci de inși? Eeli... *terem-tette*... Asta nu merge... Am să vă învăț eu! (Amenințător). Am patru strajameșteri și șaizeci de jandarmi... Deseară vin husarii... Auzi! Popa și dascălul nu pun picioru din casă la noapte...

Cum treisprezece?... Ai fost la Toader Stanciu?...

Mitruț. Fost! Și la el și la Mărginean! Nu și nu! Mai alaltăeri tot se mai codeau, — acuma verde... Nu! Că nu se pot lăsa de legea lor să-i ajungă blăstămu' și să nu le putrezească oasele 'n copârșeu... Să vedeți... La Mărginean s'o răscolit muiera asupra mea: Să ieși de-aci piază rea! Să ieși! Că și'n rându' trecut tot din pricina ta ne-am dat cu Ungurii și ne-o murit bou' de dălac și ne-o spintecat ursu' trei noatini în coasta furcilor! Eu: nu te burzului tu muiera... — asta-i slujba mea... (Dându-și seama, schimbă repede vorba.) Și așa... Lui Buzdugan i-au cosit holda, nu mai îndrăznește nici el... Asară la Caiafa 'n crîsmă, iaca Stan ciurdaru' c'un câne de sfoară, îi legase o porție de rachiu de gât, plină, plinuță... — iaca mă, — cătră mine, — asta-i de-al vost mă!... Să iertați măriia ta! Eu m'am bătut ca peștele... Supt costiță m'au amuțat cu câinii niște țingăii dracului... iaca... iaca... acuma văz că mi-au spintecat mâneca... te miri ce...

Candidatul. (Sarcastic). Binye... Om vedye noi... (În vreme ce ia o carte). Om vedye noi...

Mitruț. (Umilit.) Așa zic și eu... Aștia au

băgat frica 'n lume... (Cătră notar). Zice azi dimineață Mitrea din coastă: m'aș da cu voi mă Mitruț, că mă știți, am un fecior în Bosnia la ștreliți și i-aș trimite niscai bani de tăbac. mă, da mă ia cu ace la moalele capului... — De ce zic eu?... — Iaca, alaltăseară pe-la soare-apune mi-o cântat o drăcie de cucuveică pe stogu' din fundu' grădinii... Și-o sburătoream și țipa tot mai al dracului... cucuveica...

Notarul. (Răstit.) Taci! Iar începi?...

Mitruț. (Zăpăcit). Mitrea...

Notarul. (Repede.) Ai fost la socru-meu?

Mitruț. (Serios.) Fost...

Notarul. (Poruncitor). S'auzim.

Mitruț. (Așteptat). Așa către vecernie, asară... Badea Neculai ședeă 'n pridvor... Știți, cu ciaslovul... (Notarul face-o grimasă). Cu ochelarii întorși pe el împătura o năframă... Ce gândeă — ce nu gândeă?... — Bună seara, bade Neculai!... — Bună să-ți fie inima, Mitruț... Și cum ridică capul prinde-a zâmbi...: Auz, că umbli cu lăcrămații din casă în casă... după voturi, hă?... — Așa m'o luat... Zic, să iertați... Da el de colo: La mine să nu-ți mai răcești gura...

Notarul. (Aprins). Cum?

NEUMANN M.

croitor pentru domni,
furnizorul curții ces. regale și cameriale.

Magazin de haine
pentru bărbați, copii și fete
IN ARAD.

N'am voit să facem pentru că recunoaştem necesitatea alternării partidelor la cârma statului și pentru că dorim ca această alternare să se facă pe cât posibil, în condițiuni normale și folositoare afacerilor publice.

În afară însă de aceste motive, am mai fost determinați și de un alt motiv foarte puternic. Am mai spus-o și o repetăm: sântem convinși că sarcina zilei de mâine o formează revizuirea constituției și reforma electorală. Pe de-o parte democrația română are trebuință de instrumentul care să-i asigure întărirea și dezvoltarea, iar pe de alta, după o viață constituțională de peste patru decenii, au ieșit la iveală necesități care trebuie luate în seamă și satisfăcute.

Opera cea nouă și cea mare nu o poate săvârși un partid, oricât de puternic și oricât de compact ar fi el, după patru ani de o muncă încordată și continuă și ea nici nu poate fi săvârșită fără ca mai întâi opinia publică să fie pe deplin pregătită și luminată.

Ne-am retras deci spre a ne pregăti pentru sarcina zilei de mâine și spre a pregăti și țara pentru reforma politică de care e legată stabilirea unei adevărate și largi democrații.

Nouii miniștri.

Petre P. Carp, președintele consiliului și ministru de finanțe. Este unul din cei mai în vîrstă bărbați politici ai României, căci e trecut de 73 de ani. După ce face studii juridico-politice la Berlin și la Bonn, se întoarce în țară și ia parte la evenimentele care au adus căderea lui Cuza. La 1870 e numit ministru de externe în cabinetul lui Costache Epureanu. În 1871 intră în diplomație fiind agent diplomatic la Viena, Berlin și Petersburg. La 30 Ianuarie 1876 intră ca ministru al cultelor în cabinetul prezidat de Lascar Catargi, pînă la 4 Aprilie acelaș an. Este, împreună cu d-nii Titu Maiorescu și Iacob Negruzzi, întemeietorul societății literare »Junimea«, simbul și partidului junimist, mai tîrziu constituțional.

La 1882 e numit ministru al României la Viena, unde aduce însemnate servicii la regularea chestiei Dunărei și pentru alipirea României la tripla alianță. Între 23 Martie 1888—29 Martie 1889 este ministru de externe și de domenii în cabinetul pur junimist. Dela 18 Decembrie 1891—3 Octombrie 1895 e ministru de domenii în cabinetul prezidat de Lascar Catargi.

La 1900, în urma fuziunii junimiștilor cu conservatorii, alcătuiește un guvern sub prezidenția sa. Dar ministerul acesta e de scurtă durată, căci dl Carp e silit să se retragă în opoziție unde a stat pînă azi. La 1907, în urma răscoalilor țărănești, se produce o nouă fuziune care aduce pe dl Carp în capul partidului conservator.

Titu Maiorescu, ministru de externe. La 15 Februarie 1911 împlinește 71 de ani de viață. Doctor în

Mitruș. (Domol, urmînd firul). Așa... zic... să iertați... vin dela domnu notar!...

Notarul. (Tresare). A? I-ai spus?

Candidatul. (Cu mult interes). Eeh?

Mitruș. Spus... și el și-o așezat năframa alăturea, ochelarii pe nas... — Domnu' notar ginere-meu?... m'a întrebat... Dânsul, răspund eu... Bine... bine... atât a mai zis și a început să cetească o cetanie...!

Candidatul. (Neînțelegînd). Ce... ce?...?

Mitruș. O ectenie...

Notarul. (Murmurî pentru sine)... Iți dau eu ciaslov...

Mitruș (Urmează firul). Ce să mă fac eu? Ce să zic? Am plecat domnule notar... (Rugător, într-o doară). Acu' eu de slujba mea...

Notarul. (Intunecat). Pleacă...

Mitruș. Să iertați, măria ta... (Iși ia pălăria și cărja).

Candidatul. (Cam ironic). Binye fraty... Binye...

Notarul. Pleacă! Du-te la cîntelărie! (Mitrush iese murmurînd: „să iertați!...”) *Nagy kutya kérem...*

Candidatul. (Mișcă din amîndouă mâinile, în semn de pliciseală). *Az óldh...* Bine cunosc eu... binye cunosc...

filozofie dela Berlin și licențiat în drept dela Paris. În 1862 face prelegeri libere de estetică la universitatea din București. În Iunie 1862 e numit supleant, apoi procuror la tribunalul Ilfov, iar în Decembrie acelaș an profesor la universitatea din Iași și cel dintîi rector al acestei universități.

Împreună cu P. P. Carp, Iacob Negruzzi, Th. Rosetti, V. Pogor înființează societatea »Junimea« și revista »Convorbiri literare«, societate care în curînd deveni și grupare politică.

S'a ales pentru prima oară deputat la 1871. Dela 7 Aprilie 1874 pînă în Ianuarie 1876 a fost ministru al școalelor în cabinetul Lascar Catargi, apoi pînă în August 1876 agent diplomatic al țării la Berlin.

În 1878, deși dat în judecată cu toți colegii lui de Camera liberală, se alege în Iași, ca deputat opozant. La 1884 e transferat ca profesor de logică și filozofie la București. Rector la 1892, senator reprezentînd colegiul universitar la 1895.

Din Martie 1888 pînă în Martie 1889, a fost ministru al școalelor în cabinetul Th. Rosetti; din Noembrie 1890 pînă la Ianuarie 1891, în cabinetul general Manu. A fost ministru de justiție în cabinetul prezidat de dl Carp.

Anul trecut s'a retras din învățămînt, fiind obiectul unor frumoase manifestații de admirație din partea lumii culte dela noi.

Ioan Lahovary, ministru al agriculturii și domeniilor. Frate mai mic al lui Alexandru Lahovary și al generalului Iacob Lahovary, s'a născut la 1845. Și-a făcut studiile juridice la Paris, apoi a exercitat profesiunea de avocat la București. Distins juriscult, posedînd în acelaș timp o prea frumoasă cultură literară.

Ministru de externe în cabinetul Cantacuzino dela 11 Aprilie 1897 pînă în Iulie 1900, cînd făcîndu-se fuziunea cu junimiștii s'a retras din minister. În ultimii guvern conservator prezidat de dl G. Gr. Cantacuzino a fost ministru de domenii.

Alexandru Marghilloman, ministru de interne. S'a născut la 27 Ianuarie 1854. E doctor în drept dela Paris. Magistrat dela 1879 pînă la 1883, cînd demisionază pentru a se consacra politicei. Dela început se alipește partidului junimist, rămînînd pînă azi unul din fideli d-lui Carp.

La 22 Martie 1888 intră în cabinetul Th. Rosetti, luînd portofoliul justiției. Pînă la 1895 a făcut parte din toate cabinetele conservatoare afară de scurtul cabinet liberal-conservator Florescu-Catargi. A fost rînd pe rînd ministru de justiție, la lucrările publice, la domenii și iarăș la justiție. În ministerul Carp dela 1900 a fost ministru de externe.

Se alege totdeauna la Buzău, chiar și în opoziție. În Cameră s'a distins ca orator prin forma elegantă a discursurilor sale.

C. C. Arion, ministru al cultelor și instrucțiunii publice. S'a născut la 25 Septembrie 1856. E fiul mai mare al lui C. I. Arion, fost prim-președinte al Curței de apel din București.

Ministru a fost numit pentru prima oară în 1900 la instrucția publică. În 1904 e ales senator la Buzău, alegîndu-se tot acolo și în 1907 sub guvernul liberal.

Nicolae Filipescu. S'a născut în București, la anul 1861. Descendent al unei vechi familii boierești. A făcut la Paris, studii juridice. Intors în țară, s'a aruncat în luptele politice distingîndu-se prin vioiciunea temperamentului său. A fost unul din membrii cei mai activi al partidului conservator. La 1884 a fondat ziarul »Epoca«. La 1887 se alege deputat. Reales între 1888 și 1895. Dela 1893 pînă la 1895 a fost primar al Capitalei. La 7 Iulie 1900, în urma fuziunii conservatorilor cu gruparea d-lui Carp, dl Filipescu intră în minister la departamentul domeniilor. La căderea acestui guvern în Februarie 1901, dl Filipescu a urmat pe dl Petre Carp.

Mihail G. Cantacuzino, ministru de justiție. Fiul mai mare al d-lui G. Gr. Cantacuzino. E pentru prima oară ministru. S'a născut la 1807. Doctor în drept și licențiat în litere dela Paris.

În 1889 se alege deputat de Ialomița sub guvernul prezidat de părintele său dl G. Gr. Cantacuzino. Dela 1904—1907 a fost primar al Capitalei.

Dimitrie Nenitescu, ministru al industriei și al comerțului. După ce a fost director al Băncii Naționale, a luat secretariatul general al internelor sub primul ministru al d-lui G. Gr. Cantacuzino. Atunci a întocmit un proiect de lege pentru aplicarea constituției și în Dobrogea; a scos o broșură prin care susține reprezentarea minorităților.

Muncitor și studios a scris o prea interesantă lucrare în chestia Dunărei și mai multe studii asupra cooperativelor.

Barbu Ștefănescu-Delavrancea, ministru al lucrărilor publice. Este pentru prima oară ministru. S'a născut în București, la 5 Aprilie 1858. A făcut studii juridice și literare în țară și apoi la Paris. Reîntors în țară a intrat în ziaristică, colaborînd la »România Liberă« și la »Epoca«. La 1888 intră în partidul liberal, începînd să colaboreze la »Voinea Națională«. La 1892 se alege, în opoziție, deputat la Proesti, în scaunul rămas vacant prin moartea lui Dumitru Brătianu. Este reales deputat la 1895. În 1897

trece la gruparea aurelianistă. Cînd membrii aceste grupări au intrat în partidul liberal, dl Delavrancea s'a înscris în partidul conservator. La venirea la putere a partidului conservator a fost ales primar a Capitalei. Cînd s'a desfășurat scurta fuziune dela 1900 dl Delavrancea împreună cu dl N. Filipescu au urma pe dl Carp.

Remarcăm faptul, că noul cabinet cuprînd două dintre cele mai strălucite nume ale istoriei noastre culturale, pe d-nii *T. Maiorescu* și *B. Delavrancea*. Alături de ei menționăm, afară de dl *Petre Carp*, șeful partidului, pe dl *Nic. Filipescu*, — una din cele mai marcante și ideale figuri ale politicii românești, ale căre sentimente naționale ne sînt o garanție și făgăduială. Dintre ceilalți, d-nii *C. C. Arion*, *Marghilloman* sînt nume ce se rostesc cu respect în Țara-Românească, pe cînd dl *Miș. Cantacuzino*, fiul fostului prim-ministru *G. Gr. Cantacuzino*, e o figură de care partidul conservator leagă multe așteptări. C.

Limba vorbită și limba scrisă.

de Ion Gorun.

La toate popoarele din lume este o deosebire între limba vorbită și limba scrisă. Adecă e deosebirea aceasta, că pe cînd limba vorbită e și pusă mai ușor multor îndurări schimbătoare limba scrisă rămîne mai mult timp aceeaș. Ace timp »mai mult« atîrnă dela perfecțiunea pînă care ajunge așa numita limbă literară: ori cur directă în care să urmeze această dezvoltare și imprimă de timpuriu, și durează uneori vremi incalculabile.

Limba vorbită se diferențiază uneori pînă dialecte, deși limba scrisă, limba literară, rămîne încă aceeaș pentru întreg neamul. Unele dialecte se ridică pînă la a-și încropi o literatură specială lor; cazurile sînt totuși rare, și chiar și-atunci deasupra literaturii dialectale rămîne literatură cea scrisă în limba recunoscută de toți ca fiind cea esențialmente cultă a fiecărui neam.

Această limbă poate să înure, în parte mare sau mai mică, în întrebuințarea zilnică. la noi, la Români, sînt mulți cari vorbesc întotdeauna mai așa cum se scrie în limba literară; — ave însă și noi, dacă nu dialectele, dar de sigur pr vinecăismele noastre, — și mai avem apoi, marginile etnice ale teritoriului locuit de poporul nostru, influențele străine, — în ce privește pronunțarea sau chiar în ce privește înlocuirea un expresii din limba noastră cu altele, din limba străine.

E greu să se lupte împotriva acestor influențe — e greu să se mențină unitatea limbii vorbite; față de această greutate avem însă o dat rie cu atât mai mare să căntăm să stabilim și menținem unitatea limbii scrise, a limbii literare. Căci vom avea aici întotdeauna un izvor de înprospătare, care va opri rătăcirile prea depărta — și tot va fi mai bine ca să avem Români, c să vorbească chiar strîicat românește decît să părăsească limba cu totul.

Chiagur rămîne întotdeauna limba cultă, limba literară. De aceea trebuie să ne dăm toată sîla Româniilor de pretutîndeni, ca să cultivăm și să întrebuițăm una și aceeaș limbă scrisă.

E adevărat că astăzi și afară din hota elenogatului nostru se scrie, și chiar se vorbește, limba românească desul de curată, ba une foarte frumoasă. Avem scriitori peste munți, c nu stau mai prejos, în această privință, de se toți cei mai buni din țară, — și sînt chiar e cari au contribuit și contribuie cu partea lor l tîrîrită de »creștere a limbii românești«, de i bogăție și dezvoltare a comorilor limbii noastre literare.

Dar e adevărat iarăș, că tot mai sînt și un abateri în cari se străuește, și cari ar fi bine fie înăturate cu totul.

E îmbucurător, și uneori chiar înduioșă: cînd vedem sîlînța pe care și-o dau prin un părți Româniilor de prin părțile mai depărtate teritoriului nostru etnic de a se pune la uniceu limba din țară. Din copilărie știu despre bună româncă de prin Zarand, femeie almin din popor, care ținea mult ca singura fată care o avea să deprîndă o limbă românească

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,

Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Euz. Poarta II.

Consultații dela orole 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

via de expresii de origine ungurească, — și atunci îi făcea ea însăși, zilnic, lecții ca aceasta: — »Să nu cne șierieșe dumredzău să mai aud io ghin gura ta o vorbă ca așeia cumcă »mă găngnesc;« numai așa să zîși și tu, că »mă cujel...« Erau obiect de haz, asemenea lecții, pentru cei cari nu puteau prețui îndajuns ceea ce erau îndemni și pornire din conștiința națională, în naivitatea exprimării lor.

Zic însă iarăș: Nu este atâta de însemnată năzuința asta de a îndrepta limba vorbită, și rușina ei peste tot nici nu este cu putință, — or e de cea dintâi însemnată, și e mai ușor posibil, ca să se unifice pe deplin limba scrisă, limba noastră cultă.

Într-o conferință istorică pe care a ținut-o în vara anului, d. profesor bucurestean Ion Clinciu la Bran, satul d-sale de naștere, a atins în treacă și chestiunea limbii, pe care o deprind Românii din partea locului în școală, și a plduit foarte frumos zicând: »Domnilor învățători! Îndreptați pe elevii dumneavoastră și nu le mai îngăduiți să zică, dar ferii-vă și dumneavoastră a zice că »marg pe clasa a treia,« parcă ar merge pe vârful șurei, sau »capătă două darabe de piță și un zlot la săptămână și 20 cruceri la zi.« E bine să le socotiți greșelile ce fac, cu dreapta măsură, dar nu să le »computați« cu asprime, căci, de vor fi prea simțitori se îmbolnăvesc, fără să se lase a »deveni morboși« nici în reptul capului; fiindcă în cazul acesta vor avea de lucru cu »poteca«, deși farmacia le stă în cale. Când »morbul« vorbelor prea latnești vă amenință cu contagiunea, să nu »băgați cerere de răcurare la fizicii comitatului,« când puteți prea bine să vă mulțumiți și cu o înaintare de petiție la medicul primar al județului, ceea ce vi se cuvine, dar nu vă compete. Nici chiar cu »absoluții de teologie« să nu fiți absolut de loc îngăduitori, și când îi prindeți că »uoblă pe tren,« arătați-le pe necărturari cari se suie în tren spre a călători până la Brașov, unde sosesc la unspre zece fără un sferi, iar nu ca ei la »3 pătrare la unsprezece...«

Aci sunt și exemple de limbă vorbită greșită dar sunt mai ales exemple de expresii introduse în limba vorbită prin influența unei limbi pretinse culte, care s'a depărtat de trunchiul aceleia cultivate în centrul cultural al românismului, sau a crescut alături de el, ca niște nișele săbatice alături de pomul altoit. Reiese însă de aci, totdeodată, și influența bună pe care ar putea s'o aibă asupra limbii vorbite limba cultă, limba scrisă, atunci când ea ar ajunge la unitatea dorită.

Parcă auzim pe unii cărturari de peste munți că ne întreabă dacă noi pretindem ca dânsi »să abstea« de la niște vechi deprinderi de exprimare? — Da, răspundem, — dar mai ales să renunțe la ele; o să ne spună că le au deprins »înainte cu 20-30 de ani«; — le răspundem că de le-ar fi deprins și de acum o sută sau două de ani, tot trebuie să le părăsiască. Au »întrelăsat« să dea destulă atenție desvătării limbii din țară, — să nu mai uite acest lucru de aici înainte, să nu-l piardă din vedere sau să zicem chiar: să nu-l neglijeze, — tot mai bine.

Exemple s'ar mai putea aduce ele destule. Pentru ceea ce am vrut să spunem aici ajungem, și dorim numai ca ele să nu fie luate în înțeles de perfloroscarea, ci numai în acela de sfat rățesc spre o mai îndepărtare îndeletnicire cu nodetele de limbă (pe lângă că mai pot fi și stimulări de cugetare), — pe cari le-au dăruit întreg neamului scriitorii noștri de frunte, de mai de mult și de astăzi.

București.

Din cartea unui filolog.

De Sextil Pușcariu.

III.

Deschide-mi, soro, a poartă!

Limba își are și ea economia ei. Cu cât progresa, cu atât mijloacele ei de a economisi sânt mai perfecte. Unele din acestea au devenit atât de firești și dela sine înțelese, încât nici nu ne dăm seama, întrebându-le, ce binefăcătoare sânt.

Voiu aduce numai un exemplu.

De sigur că multe sute și mii de ani după ce omul începuse să vorbească, el n'a întrebuințat în graiul său pronumele, care presupune o putere de abstracție mentală și o inteligență ce n'o putea avea încă omul rudimentar. Abia mai târziu s'a inventat această particulă, atât de neînsemnată la aparență și atât de supărătoare pentru cel ce învață o limbă străină. Inventarea ei a fost însă de o importanță deosebită pentru întreaga dezvoltare a graiului omenesc.

Să ne imaginăm o situație. Ion și fratele său Mihai, și vărul său, Constantin, și cu prietenul lor, Gheorghe, au făcut o călătorie bogată în evenimente. Sosind acasă unul din ei descrie acest drum: »Am plecat cu Ion, cu Mihai și cu Constantin din zori de zi. Pe dr m eu am rămas înapoi, ceilalți au plecat înainte. Ei însă nu cunoșteau drumul și astfel erau să rătăcească, de nu-i aflam într-o pădure. Dintre noi nici unuia nu îi era frică, căci toți eram tineri...« Închipuiți-vă acum povestirea aceasta, care se poate înlungi la înfinit, istorisită fără pronume: Gheorghe a plecat cu Ion și cu Mihai și cu Constantin din zori de zi. Pe drum Gheorghe a rămas înapoi. Ion și Mihai și Constantin au plecat înainte. Ion și Mihai și Constantin nu cunoșteau însă drumul și erau să rătăcească de nu-i afla Gheorghe într-o pădure. Dintre Gheorghe, Ion, Mihai și Constantin, nici lui Gheorghe, nici lui Ion, nici lui Mihai, nici lui Constantin nu îi era frică, căci Gheorghe, și Ion, și Mihai, și Constantin era... etc.» Noroc, că erau numai patru tovarăși de drum și nu zece!

Tot astfel, la început, nu va fi existat nici pronumele demonstrativ, ci un gest îl va fi înlocuit, de sigur. În loc de a zice: *piatra aceasta*, omul primitiv va fi zis numai *piatra*, spre care a arătat cu mâna. Abia mai târziu, și mai ales după ce lumea a început să se înțeleagă și prin scrisoare — eând gestul nu mai putea fi aplicat — a ajuns pronumele demonstrativ la o dezvoltare mai mare.

Și iarăși, mai târziu abia, s'a dezvoltat din acesta articolul care ori cât ne-ar părea nouă de indispensabil, nu răspunde unei cerințe absolute în limba omului cult. Știm doară, că limba latină, atât de desăvârșită și de bogată de altminteri, nu avea de loc articol.

Despre o întrebuintare a articolului, neobicinuită în alte limbi și care — pe cât mi-se pare — e o particularitate a limbii noastre, voiesc să vorbesc astăzi.

Spre a o înțelege mai lesne, ne vom crea iarăși o situație, care va ilustra mai bine întrebuintarea aceasta.

Sosesc sara la o casă cu mai multe porți, și voiesc să intru. Dacă îmi va fi indiferent, care dintre porți mi-se va deschide, voi zice: *Deschide-mi o poartă!* Când voiesc, dintr-o cauză sau din alta, să mi-se deschidă una din ele, o voiu defini: *Deschide-mi poarta din față!* sau, dacă nu am la îndemână un atribut, voiu defini-o printr'un gest sau prin pronumele ce-i corespunde: *Deschide-mi poarta aceea!* Când la casă e o singură poartă sau când nu poate încăpea îndoială despre care dintre mai multe porți e vorba, voi zice: *Deschide-mi poarta!* voiu întrebuinta deci forma articolată. Într'adevăr, articolul nu servește spre alt scop, decât a preciza un obiect sau o ființă dintr'o sumă de obiecte sau ființe de acelaș fel: dintre toate porțile din lume, voiesc să mi-se deschidă una, poarta casei mele.

Cu acestea par a fi epuizate toate cazurile posibile: ori și cum acestea sânt singurele mijloace pe care alte limbi le pot întrebuința într'o situație analoagă.

În limba română mai e însă posibil un caz: *»Deschide-mi, soro, a poartă!«* (Teodorescu. Poezii pop. 641).

Dacă am cerca să traducem în nemțește fraza aceasta, n'am putea-o face prin: *»Mache mir jenes Tor auf!«* nici prin *»Mache mir das Tor auf!«*, căci înțelesul lui *a* corespunde unei propoziții întregi: *»aceea despre care tu știi bine că este încuiată, pe când eu nu mai pot de nerăbdare să mi-o deschid!«*

În alte fraze, firește, traducerea acestui pronume demonstrativ e alta, căci înțelesul lui variază, după situația întregă.

Totuși se pot stabili — în linii mari — câteva dintre întrebuintările cele mai obișnuite.

1. Mai ales îl găsim întrebuintat spre a releva pe cineva, față de care autorul are un sentiment vădit de admirație sau mândrie:

»Făt frumos, cum luă inelul, îndată se pomeni cu cei doi arapi. »Să mi-l luați și să nu-l slăbiți!« Unde mi-se repezira, neiculene, *ai arapi*, ca niște zmei, ca niște paralei, și unde începura a-l buclisi înfundat, de fi-era mai mare mila de dânsul. (Ispirescu).

În treacă fie zis, pentru nota aceasta sentimentală, prin care se trădează atitudinea subiectivă a vorbitorului pentru eroii săi, limba română are și alte mijloace. Înainte de toate diminutiua. Astfel, când poetul popular, după ce a povestit isprăvile haiducului său favorit, ale Codreanului, are să înregistreze căderea lui prin glonteale dușman, deși Codreanu e un voinic z d r a v a n și un hoț t e m u t, vedem că poetul nu se sfiește să ne spună, că *»Pe Codreanș mi-l rănea«*. Tot astfel când cineva vorbește de parălele, ce le-a agomisit cu greu și de aceea i-au devenit scumpe, va întrebuința diminutiul: *»Mi-a furat bănișorii mei«*, deși erau, poate, bani m a r i. Avem chiar, în limba noastră, câteva sufixe care n'au altă funcțiune, decât a exprima această notă sentimentală. Astfel e sufixul -- *andru*, pe care unii gramatici îl numesc augmentativ, alții îl numără între diminutive și care, de fapt, nu-i nici una nici alta: *băiețandru* nu-i nici mai »bătrân«, nici mai »tânăr« decât »băiat«, ci e un »băiat chipeș, isteț, simpatic, demn de admirație, etc.« Iată un exemplu tot din Ispirescu, care ilustrează pe deplin acest lucru.

Când prinseră de veste părinții, că *băiatul* nu e, caută-l în sus, caută-l în jos, nu e... Tocmai târziu, hei! aflară dela niște drumeți, că au văzut un *băiețandru* călare, pe deșelate, pe un călușel, care se ducea ca vântul.

Alt mijloc al povestitorului, spre a-și arăta simpatia sa, e cunoscut și în alte limbi: tovarășia pronumelui posesiv dată persoanei pe care o simpatizează, mai ales sub forma dativului etc. În exemplul citat: *»Pe Codreanș mi-l rănea«* avem un astfel de caz: rănirea atinge pe o rudă sufletească a poetului.

Și pronumele demonstrativ, în funcțiunea despre care am vorbit, exprimă adesea aceeași idee, ca pronumele posesiv *mieu, mea*, d. ex.

*Foicică, trei bujeri,
Azi e cerul plin de nori...;
Ai tovarăși nu mai vin...;
Să bem să ne veselim,
La nimic să nu gândim.*

(Col. Teodorescu.)

2. Adesea exprimă lipsă de considerație sau dispreț, în următorul exemplu, din aceeași colecție de poezii populare:

*— Foai verde d'alunică,
Stai cu mine Ionică,
Ca să-ți fiu eu ibovnică;
Că eu, leică, le-oiu iubi,
Dorul ți-l l'oiu potoli,
Peste Olt n'ai mai gândi!*

*— Ba e vorbă, leicuță,
Stăpânește-ți a guriță:
Ca ibovniceaua mea
Nu mai e în lume alta
Din Ploiești în Slatina...*

Aici, *stăpânește-ți a guriță* s'ar putea reda, mai puțin viu și energic, prin *»mai stăpâ-*

Dr. B. BASIOTA medic
specialist în moșuri femeiești.

Ciuj-Koosvár, Str. Ferenc József No 6.
Consultați între orele 8 - 10 a. m. 3-5 p. m.

nește-ți gurița! Tot lipsă de considerație față de persoanele vizate exprimă și următorul exemplu din Vlahuță.

„Ne-am strâns câți-va băiețani, să mai râdem și noi cu *cele fete*”.

3. Foarte adesea se întrebunțează în glumă sau în ironie:

„Aduceți câte-un pahar de beutură, să ne udăm a gură!” (Marian, Nunta).

„Vrea să se mai miște să i-se destepenească *ale oase*”. (G. Stoica).

4. Adesea în astfel de fraze cu colorit glumeț sau ironic, „ă!” primește înțelesul de „renumit, viteaz, mare, cine știe ce”. Iată două exemple, unul din colecția de poezii populare a dlor Iarnik și Bârseanu, al doilea din Delavrancea:

Vai, bădiță, pentru tine
Multă supărare-mi vine;
Dar de cât mi-o mai veni.
Mai bine te-oiu părăsi;
Că doar nu ești *ă!* voinic,
Ci bade ești de nimic.
O vorbă dacă și o spui,
Tu o și dai vântului,
De o duce satului
Și-o duce bărbatului!

„Leliță Iano, da ce-ai pățit să lași pe părețele, alb ca laptele, o pată de pământ galben? Nițel var stins, nițel nisip cernut, nu e a *treabă!*”

5. Poporul mai întrebunțează pe „ă!” în înțelesul de „cel pe care-l cunoașteți cu toții și de aceea nu-l mai numesc”, în numirile eufemiste ale unor boale, pe a căror nume adevărat nu-i place să le rostescă, de teamă să nu le invoce, prin aceasta, asupra sa. Astfel „epilepsiei” îi spune *a-boală* sau *a-nevoie*, „cancerului” i-se zice „*a-bubă*”, etc.

În foiletonul trecut am arătat un caz, în care limba română — și numai ea — și-a creat, din mijloacele ei proprii, o înlesnire, dând cuvântului *alde* funcțiunea de a forma pluralul dela nume proprii. Astăzi am adus un nou caz de îmbogățire a limbii, specifică limbii noastre, care cred, că merită luarea a minte a celor ce țin să-și înăvutească limba.

Cazul despre care am vorbit azi e însă interesant și din punct de vedere lingvistic, căci el ne arată un fenomen interesant: primenirea limbii printr-o întrebunțare neobiceiuită a elementelor vechi.

În definitiv, când acum vreo mie și atât a sute de ani, străbunii noștri a spus: *poarta*, n'au făcut alta decât să adăogă la forma nearticulată: *poartă* pronumele demonstrativ *a*, cu ajutorul căruia au indicat asupra unei porți, dintre cele multe. Cu timpul însă, felul acesta de a da relief unui cuvânt prin adăogarea pronumelui s'a uzat atât de mult, încât *poarta* a devenit un singur cuvânt, forma articulată a lui *poartă*. După câteva sute de ani fenomenul se repetă. Fraza citată mai sus: *Descuie-mi poarta* nu mai e de ajuns de expresivă, cel puțin nu mai exprimă tot ce ar vrea vorbitorul să rostescă, nu poate conține nici una dintre notele subiective, care cer a fi spuse și ele. Atunci se repetă fenomenul de acum o mie și mai bine de ani: cuvântului *poartă* i-se dă die nouă tovarășia pronumelui demonstrativ: *Descuie-mi a poartă*. Asupra lui *a* cade întreg accentul frazei, precum odinioară, până a nu se uza și contopi într-un singur cuvânt, forma articulată: *poarta* avea, fără îndoială, accentul pe silaba finală.

Nu voi să insist de astădată mai mult asupra acestui fenomen interesant. Tocmai acum se tipărește un studiu instructiv despre rolul cel mare ce-l are în limbă *incidentală* și prefacerea lui, pe nesimțite, în *obiceiuit*. Nădăduiesc că, după apariția acestei cărți, voi avea ocazia să revin asupra fenomenului, vorbind și despre *dreptul tinereții*, care se manifestă și în limbă, ca pretutindeni aiurea — chiar și în politică.

Momente din viața și domnia împăratului Iosif al II-lea.

De Dr. Ioan Lupăș.

III.

În tot timpul stăpânirii sale a arătat Iosif II. milă pentru cei asupriți și a cercat să le ușureze traiul. Despre aceasta a dat numeroase dovezi încă înainte de a ajunge domnitor. Mănat de dorința de a cunoaște de aproape popoarele, ce avea să cârmuiască, n'a pregetat a cutreera, întocmai ca odinioară Hadrian. — „Împăratul călător”, țările monarhiei sale, ascultând pretutindeni jalbele supușilor și mângâind poporul. Un contimporan, notarul Mediașului *Heidendorf* ne spune, că Iosif călătorind prin Ardeal la 1773 n'a dat nicăeri vre-o atențiune magnaților unguri și aristocrației, de țărani români însă se interesa de aproape, adresându-le în limba românească vorbe de mângâere și făgăduindu-le, că le va ușura necazurile (*oi căuta*). Masele poporului — adauge *Heidendorf* — au fost chiar amețite de purtarea prea grațioasă a Monarhului față de ele**).

Încă de tânăr își manifestase, într'un memorandum din 1765, cu toată francheta convingerea sa, că „politica n'are decât o *singură bază*, și aceasta e poporul pentru că poporul dă soldați și poporul plătește dare. Deaceia misiunea statului și a domnitorului este să apere poporul încontra claselor privilegiate. Să nu se tragă pielea de pe două sute de țărani pentru un trântor de domn! Privilegiile și drepturile speciale ale staturilor și claselor sociale pun numai piedeci în calea realizării voinței de stat, manifestate în persoana principelui; de aceea trebuie șterse***).

Această convingere l-a îndemnat să destăințeze și iobăgia, care i se părea, că e o rușine a veacului luminat. Iosif susținea, că un domnitor are datorința de a face binele pentru cel mai mare număr al supușilor săi***), fiind el pus pentru popor, iar nu acesta de dragul lui****). Când a desăințat iobăgia în Boemia și în provinciile slave, a spus, că îl îndeamnă a lua hotărîrea aceasta pe de o parte binele țării, progresul culturii și al industriei, iar pe de alta rațiunea și iubirea omenească („auch *Vernunft und Menschenliebe für diese Aenderung das Wort sprechen*“).

Când a introdus Iosif regularea dărilor, pentru ușurarea poporului, cancelarul său contele Chotek s'a împotrivit sub cuvânt, că această reformă radicală ar zdruncina siguranța tronului. Iosif îi zise: „Iubite contele, oare n'ar fi mai bine, să lăsăm și țărănilor ceva, decât ca ei să nu ne dea nouă nimic?” Contele răspunse,

*) •Cartea de aur• I. pag. 85.

**) Ibidem pag. 72.

***) Was der Allgemeinheit eines Staates oder der Mehrzahl der Menschen wohlthut, nur dies ist wahrhaft gut; um so vielmal die Zahl der Landleute jene aller übrigen Stände übertrifft, um so vielmal mehr muss der gerechte Fürst jene hilflosen, durch Unwissenheit armen, durch Armut furchtsamen, durch Furchtsamkeit gemishandelten Geschöpfe gesetzlich schirmen und decken» (Hoffinger pag. 144).

****) •Es wäre absurd, wenn sich ein Landesfürst einbildete, das Land gehöre ihm, und nicht er dem Lande zu; Millionen Menschen sein für ihn und nicht er für sie gemacht, um ihnen zu dienen» ibidem pag. 201.

că țărani pot fi siliți ori când să dea. „Cu forța — întrebă Iosif serios — forța fizică e pe partea statului al 3-lea. Să mă crezi; căci dacă nu vrea țaranul, atunci toți suntem pierduți („Glauben sie nur, wenn der Bauer nicht will, so sind wir alle pritsch“)*).

Această atitudine neobiceiuit de favorabilă poporului de rînd a stărnit mare nemulțămire în cercurile aristocratice, mai ales în Ungaria și în Ardeal. Aristocrația maghiară zicea, că Iosif nu e rege maghiar și deci n'are drept a se amesteca în afacerile lor cu poporul, căci țaranul a devenit obraznic și încăpăținat și nu mai are nici un respect de domnia săi, decând se știe sprijinit de Iosif, care a aflat de complicități cu demnitatea sa princiară „a se murdări prin contactul cu poporul de rînd și a face pe spionul în țară”.**)

Și de aceea e foarte firească bănuiala, ce o aruncă nu numai aristocrații contimporani ci și unii dintre istoriografii maghiari asupra împăratului Iosif II, că din îndemnul lui s'ar fi răscolat Românii din munții apuseni, în frunte cu Horia, Cloșca și Crișan. Unii cearcă să aducă chiar dovezi istorice spre a-și întemeia bănuiala, cum face d. e. Teleki Domokos, care pe baza unei pretinse scrisori contimporane afirmă, că cu ocazia audienței lui Horia la împăratul (în postul Crăciunului 1783) după ce Horia a spus că dacă nu li-se face dreptate, vor cerca Românii să și-o facă singuri, Iosif l'ar fi îndemnat la aceasta prin cuvintele: „Thut ihr das!”

Adevărul acestor cuvinte e departe de a se putea dovedi, cum tot atât de îndepărtate de adevăr erau și învinuirile, pe cari nobilii le aduceau lui Horia și cărora vedem cu uimire, că se găsesse și istoriografii austriaci, cari le dau crezământ, anume: că Horia ar fi vrut să înființeze Daco-România***). Un lucru e însă mai presus de orice îndoială: revoluția lui Horia își are cauze cu mult mai adânci și mai depărtate decât timpul domniei lui Iosif. Ea nu e decât efectul întârziat al unor asuprii seculare, și favorizată de principiile filantropiei monarhului, ea apare ca un nimerit corolar practic al ideilor și teoriilor lui Iosif al II-lea.

Cătră sfârșitul vieții sale, când Iosif zăcea pe patul de moarte, aflând că nobilimea maghiară nemulțămăită cu dispozițiile lui iarăș începe a se mișca, a spus, cu amărăciune, că le dă tot, numai să-l lase să moară în pace.

*) Ibi dem pag. 201.

**) Was mischt er sich in die Angelegenheiten des Reiches — hieß es unter den Edelleuten in Ungarn — er ist nicht unser König, und weh ihm, wenn unsere Konstitution angetastet wird! Der elende Hund, der Bauer wird schon an massend und trotzig; seine Widerspenstigkeit rührt davon her, weil dieser Prinz ihm Vorschub leistet. Was soll aus dem Reiche werden, wenn unser Asehen unaufhörlich wegen eines niedrigen Bauernkerls, dem einmal zu viel getan wurde, beschimpft wird? Wer soll noch Respect vor uns haben, wenn wir so erniedrigt werden? Dieser Prinz sollte es unter seiner Würde fühlen sich mit dem gemeinen Volk zu beschmutzen und den Spion im Laide machen». Hoffinger pag. 62.

***) Așa d. e. Hoffinger (pag. 196) scrie cu o doză de neșpusă credulitate naivă: „Mit 2000 Mann, welche Horjah am Ende des Jahres (1784) bei Toparfalva noch beisamen hatte, wolte er nicht nur Siebenbürgen erobern, sondern vereinigt mit den türkischen Walachen das alte römische Reich wieder herstellen!... In cele înșirate despre Horia e și răutate și lipsă de orientare și de înțelegere a împrejurărilor!”

Dési Mór

CLUJ—KOLOSVAR, str. Szentegyháza nr. 6.

vopsitor și curățitor chimic
de haine

Fabrica: str. Sörház nr. 1.

Vopsește și curățește după sistemul școale de specialitate din Germania!

Specialist în vopsirea hainelor de doliu.

!! Dési vopsește, curățește !!

(Ich will ihnen ja Alles gewähren, nur mögen sie mich ruhig sterben lassen.)*

În asemenea dispoziții sufletești s'a lăsat înduplecat, cu 6 săptămâni înainte de moarte, a-și retrage ordinațiunile sale, dând pentru Ungaria așa numita *revocatio ordinationum*, lăsând însă în vigoare pe cele privitoare la toleranța religioasă și la ușurarea sortii poporului.

Întreg edificiul reformelor sale, la cari a lucrat cu atâta energie, îl vedea prăbușindu-se repede. Și când a știut, că boala sa n'o să-i mai îngăduie multe zile de trăit, spunea cu resignare, că se desparte bucuros de tron, numai un singur lucru îl neliniștea, că după atâta trudă a vieții sale vedea, că rămân totuși prea puțini fericiți și prea mulți îndârjiți și nerecunoscători. Când a auzit, că opoziția a reușit să ducă înapoi coroana, pe care el o dusesse la 1784 ca pe „o mobilă a sa” din Pohon la Viena, a exclamat: Acuma văd, că Atotputernicul îmi nimicește toate lucrările mele („Nun sehe ich, dass der allmächtige alle meine Werke zertrümmert”).

În dimineața zilei de 20 Februarie 1790 a murit împăratul Iosif, cel mai bun prieten și ocrotitor al poporului asuprit, care a rămas iarăș orfan; cel mai îndrăzneț și mai luminat reformator, ale cărui dispozițiuni ar fi adus mult bine împărăției habsburgice și popoarelor ei diferite, dacă puterile întunecate ale inerției nu le-ar fi zădărnicit.

Scrisori din București.

Dreptul de vot al ofițerilor. — Părerile d-lui Tudor Popescu. — Datini cari dispar. — Vittoarele alegeri.

București, 29 Decembrie.

Nu demult a venit înaintea Camerei un proiect din inițiativa parlamentară, proiect care prevede obligativitatea votului pentru toate persoanele înscrise în listele electorale. Proiectul acesta ar pune capăt nepăsării de care cea mai mare parte dintre alegători dau dovadă față de un drept care este al lor. Opinia publică și presa sânt favorabile proiectului. O singură teamă s'a exprimat cu ocazia discuțiilor cari au avut loc cu această ocazie: Nu cumva prin obligarea ofițerilor de a vota să se introducă în armată politica, celace ar constitui o adevărată primejdie pentru țară.

Într'o broșură apărută zilele acestea, d. locotenent Tudor Popescu arată însă că această teamă nu este întemeiată. Căci ofițerii vor și să facăosebire între datoria lor de militari și aceea de cetățeni. Ca cetățeni cu drept de vot ei vor fi poate mai conștienți decât mulți alții de drepturile și îndatoririle lor. Obligativitatea votului ar deștepta însă în public o mai mare îngrijire față de respectul legilor.

Ca să-și facă cineva o idee cât sânt de numeroși cei cari nu votează, e destul să arătăm că în București, oraș cu peste 300 mii de locuitori și cu cea mai cultă populație, nici odată la colegiu al doilea n'au fost înscrși mai mult de 10 mii locuitori, dintre cari cel puțin o mie s'au abținut de la vot. Celace însemnează că abia trei la sută din populația orașului au exercitat dreptul de vot. Obligativitatea votului va schimba această stare de lucruri. Cât pentru ofițeri, iată concluziunile, la cari ajunge domnul Teodor Popescu:

Ofițerul se va pătrunde de existența celor doi oameni din ființa sa, a ofițerului și a cetățeanului.

Nici odată cetățeanul ofițer cu ideile lui politice, să nu meargă la cazarma.

Nici odată ofițerul soldat să nu transforme cazarma în local de discuție și convertire politică.

La urnă ofițerul să fie ca întotdeauna: loial. Să nu-și vândă votul, căci își vinde țara.

Ofițerul care va dori să candideze, cel puțin cu o lună înainte de alegere, își va cere un concediu până după votare.

Odată ce a fost validat ca ales al națiunii, va fi considerat ca în disponibile pe tot timpul mandatului său. La expirarea lui, va reîntra în rânduri, la locul vechimei sale.

Ca să termin, mai adaug încă odată că la noi — militarii de carieră — ofițerii și subofițerii au, prin Constituția țării dreptul de vot și de a fi ales.

Argumentele invocate de d. Teodor Popescu sânt de sigur cele mai firești. Discuția acestei chestiuni este la începutul ei. Ea promite a lămurii pe deplin o chestie atât de importantă cum este aceea a dreptului de vot, pe care ofițerii Români îl au, dar nu l'exercită din diferite motive.

Din sumedenia de articole ocazionale publicate de ziare în sărbătorile Crăciunului mi-a atras atenția un articol dintr'un ziar de provincie, articol plin de observații juste și de cereri îndreptățite. E vorba de frumoasele obiceiuri strămoșești, cari încep să dispară. Încep să dispară la oraș ca și la țară. Spiritul vremii noi cuprinde tot mai mult teren, însărmând de sufletele oamenilor de azi dragostea față de tradițiile trecutului. Obiceiul colindelor, al stelei și alte datini de Crăciun încep a fi părăsite: „De mai bine de două decenii aceste obiceiuri încep a fi discutate. Nu este nimica mai dură os decât să constăți peira acestor datini atâta de numinoase în trecutul copilariei noastre și atâta de sfinte părinților și bunicilor noștri, dar de cari urmașii nu vor mai avea parte și nu se vor mai bucura. Deși într'o vreme mai mulți profesori și publicisți luaseră inițiativa de a lupta pentru redobândirea moștenirii strămoșești, totuși, din lipsa de încurajare, inițiativa lor nu a dat nici un rezultat. Cei cari țin la datinile poporului românesc, bunii Români ar trebui să facă încă o efortare. Să încerce din nou cu mai multă nădejde celace alții nu au reușit. Nu trebuie să stăm nepăsători, când cele mai frumoase din obiceiurile noastre să prăpădesc. Ele alcătuiesc comoara neprețuită, moștenirea de la strămoși, care nu trebuie nenorocită de urmași.”

Plângerea ziarului caiovan este cât se poate de îndreptățită. Și nu numai în România se observă nepăsarea față de moștenirea trecutului, ci și la noi în Ardeal și Ungaria, unde, mai ales la orașe, influența străină a făcut atâtea ravagii. Un curent de revenire la vechile obiceiuri ar trebui pornit cu toată energia.

Retragerea guvernului liberal este comentată în diferite chipuri. În adevăr, această retragere a surrins pe mulți, mai ales că nu este la ordinea zilei nici o chestie, care ar fi reclamat o schimbare de regim. Ba, ce este mai mult, chiar unul dintre partidele de opoziție, partidul conservator democrat susținea că, în actuala stare de lucruri, guvernul liberal are dat rîia de a rămânea la guvern. Explicarea retragerii o dau ziarele guvernamentale în chipul următor:

Guvernul a fost determinat să se retragă dela putere de un motiv destul de puternic. Sarcina zilei de mâine, după liberali, o formează revizuirea Constituției și reforma electorală. Actuala împărțire a colegiilor electorale, restrângerea dreptului de vot nu mai corespunde spiritului vremii, spiritului democratic, care stăpânește astăzi țara întreagă. Democrația română are nevoie de factori, cari să-i asigure întărire și dezvoltare. Pe de altă parte, după o viață constituțională de patru decenii, au eșit la iveală necesități, cari trebuiesc luate în considerare și satisfăcute fără întârziere. În primul rând trebuie lărgit dreptul de vot al țării și introdus votul direct la colegiul al treilea. Partidul liberal are nevoie de pregătire în vederea luptei ce se va da pe această chestie. Împrejurările, în cari se găsește țara, scrie un ziar liberal, timpul de opoziție nu poate fi timp de odihnă. În afară de acțiunea de control, pe care o exercită orice partid de opoziție, avem înaintea noastră probleme importante, a căror limpezire și a căror deslegare sântem dator să o facem. Aceste probleme sânt revizuirea Constituției și reforma electorală.

După cât se pare, în actuala alegeri, liberalii vor duce lupta electorală pe tema introducerii votului universal pentru cetățenii români.

Correspondent.

Răvaș de pe la noi.

Făgăraș, 12 Ian. 1911.

De patru zile mă găsesc între zidurile cetății lui Radu Negru, de pe malul Oltului; această mică oază de unghi și jidanii ce se perde — ca un mic punct negru într'o imensă câmpie de zăpadă — în oceanul românesc ce o înconjoară.

Făgărașul ar părea la prima impresie străinului trecător printr'insul, — respingător, dar după ce te mai dedai cât-va cu el și stai de vorbă cu oamenii săi, mai toți primitori și ospitalieri, repede te covertești și-ți place.

Un puinleț de ger, deși zăpada de pe câmpuri par'că fi mâncat-o lupii (numai pe coama munților par'că n'au răzbit s'o mântue), te face mai sprinten și de ai fi cât de anemic, el se pricepe să dea o nuanță mai trandafirie paloarei feței.

Sportul patinajului pe ghiata din jur castelului Apaffy e în plină animație, în timp ce din cerul ca de opal răslete crizanteme de zăpadă își cern petalele așezându-le ca o rețea de etaină pe întinsul aleelor înghețate.

Ca un jidov rătăcitor ce mă găsește, m'am dat învins și ca să-mi alung melancolia, am făcut câte-va vizite și nu-mi pare rău.

Am fost la părintele vicar, reverendisimul domn Iacob Macavei, pe care l-am găsit reconvalescent după răceala ce contractase.

Primitor și afabil ca în totdeauna, mă primește cu cuvintele:

„Era cât p'aci să nu ne mai vede.”

— Nu cade bradul cu una cu două — îi replic eu pentru ca să-l mai îmbărbăte. De altfel cine-l cunoaște pe părintele Macavei, îl știe că a fost întotdeauna bărbat.

M'am dus pela dl Belle, vice-comisar al comitatului Făgăraș, de a căruia extranaționalitate am rămas atât de mișcat. Mei odată nu mi-a fost dat să văd atâta bună simț și atenție la un funcționar aiât de înalt ca la dl Belle. Șam mai văzut ceva care mi-a plăcut la d-sa în salon dar n'o spun că n'are frică să n'audă cei neclieși.

M'am dus pe la părintele protopop Borzea și n'am regretat că din câteva cuvinte ce am schimbat cu d-sa, m'am convins că pe un asemenea stâlp se pot răzîma biserică și școala românească ca pe o stâncă.

M'am dus la Dr. Șenchea, Dr. Șerman, Dr. Oct. Vasu, Dr. Teodor Popescu, avocați de-a căroro sentimente de buni Români mi-a auzisem și m'am întors numai cu regretul că de n'ar fi desbinați cum sânt, mai buni Români și mai bravi ar fi.

La banca „Furnica” am avut ocazia să cunosc pe dl M. Jiga, directorul acestei cizadele românești, energie și pricepe și mai presus de toate bun român.

Am fost și la Galați, noul Ierusalim mai proaspăt al neamului nostru, și m'au convins *de visu et auditu* de isprava voinicilor cari ca să salveze statul așa pus în mare primejdie de o alegere de primar, au stropit cu sânge românesc nevinovat tinda bisericii române gr.-or. din acel sat.

În casa ospitalieră a părintelui Nicolae Aron am întâlnit aceiași ospitalitate și pe de-asupra tuturor o demnă și conștientă tovarășie de preot în preoteasa părintelui Aron.

În învățătorul Traian Păcală din Galați un priceput dascăl, plin de rîvnă pentru înaintarea poporului pe ai cărui copii are însărcinarea să-i crească și învețe carte.

În învățătorul Gabor, dela școala de stat din Făgăraș, am întâlnit atâta interes pentru a face binele, încât cu acest sentiment și cel de bun român D-sa ar putea face fală și celei mai nobile națiuni.

Și acum când toate aceste fmi sânt cunoscute și când pe lângă acești calzi propagatori ai redeșteptării noastre culturale și naționale, desigur vor mai fi multe în părțile Făgărașului, — nu mă pot îndeajuns mira cum de abia avem doi-trei comercianți români pe piață și și aceia o duc, ca vai de ei!

Cauza: Românul nu are încredere în român și gologanul său muncit, se duce dedă pe te miri ce la străin, la jidan. Și dacă în drumul său întâlnește un comerciant sau industriaș român, îi ocolește, sau și când să

duce la ei, apoi le cere să-i lucreze pe preț de nimica.

Sânt aci în Făgăraș doi români foarte onorabili, unul d. Sorea, anteprenorul Hotelului Paris, care are restaurant, berărie și cafenea, dar vezi vre-un român pe la dânsul. Aș, românii se adună pe la Mercur, pe la Transilvania, ținute de jidani.

Celalalt, tipograful Popp o fire așa de blajină, un caracter de om cinstit, muncitor și priceput în branșa sa, dar ți-ai găsit să lucreze românii la el până și băncile românești să duc la Thierfeld, un jidan tipograf. Și dacă ar lucra mai ieftin sau măcar dacă ar lucra în condițiuni de tehnică superioară, nu ți-ar fi ciudă, dar așa?

Până când indolența asta? Până când tot gologanul vostru să îngrașe pe străini, cari îmbogății își bat joc de noi?

Suna-va odată ceasul redeșteptării?

Correspondent.

Răvaș din Beiuș.

— Serbări școlare. — Beiușenii și »Tribuna«.

Anul vechiu, ce se stânse, ca o luminare în bătaia vântului, în zilele lui din urmă a fost desmerdat de câteva clipe senine venite din sinul studenției. La liceul nostru s'a dat o impunătoare festivitate întru pomenirea episcopului *Samuil Vulcan*.

Cu acest prilej, după sfânta slujbă și parastas, ținut în prezența studenției la biserica gr.-cat., tinerimea studioasă și mult public s'a adunat în sala de gimnastică a liceului, unde s'a făcut comemorarea marelui mecenat.

Din programul bogat și variat, — cu cântări de cor, orhestră și declamări — a plăcut îndeosebi fragmentele din piesa lui Delavrancea „*Apus de soare*”. (Vorbirea lui Ștefan Vodă către divanul Moldovei). Elevul Silviu Sabău prin zelul cum a știu să se înfățișeze în rolul lui Ștefan a scos foarte frumos în relief starea sufletească de care era stăpânit marele Voivod pe patul de moarte.

Tot așa a plăcut și dialogul dintre Ștefăniță Vodă și Luca Arbore, din „*Viforul*” lui Delavrancea. Au fost bine atât elevul V. Medrea în rolul lui Ștefăniță, cât și Aug. Filip în Luca Arbore.

Am văzut desfășurându-se pe câteva clipe înaintea noastră viața sgomotoasă, încurcată și intrigantă ce se petrecea pe vremuri, la curțile voivozilor noștri.

Publicul a rămas adânc mișcat de prestațiunile atât de frumoase și reale ale elevilor dela liceul nostru.

A impus „cuvântul comemorativ” rostit de S. Pășcuțiu și a fost bine Pușcașiu în „*Prăpastia*” lui O. Goga.

De încheiere, profesorul Dr. C. Pavel scoate în relief rolul lui Vulcan în trecut și luptele lui pentru unitatea culturală și viața noastră națională.

Nu mai puțin reușită a fost serbarea aranjată de elevele școlii civile de fete. Acolo în fiecare an, la Crăciun, se organizează festivități frumoase și se împart daruri fetelor sărace. Internatul are un cor excelent condus de dna Bușia. Acest cor și acum a cântat cu măiestrie desăvârșită colindele „*Veniți astăzi credincioșii*”, „*In orașul Vitleem*”, apoi irmosul „*Nașterii Domnului*”. Mult a plăcut o colindă din satul Sebeș, lângă Beiuș, armonizată pentru cor de Bartok, profesor în Budapesta, despre care am vorbit în răvașul trecut.

S'au declamat apoi poezii ocazionale: românește, ungurește și nemțește. La sfârșit s'a jucat piesa teatrală „*Ajunul Crăciunului*”, întocmită de profesoara V. Pavel. Elevele au jucat foarte draguț.

Un tablou viu încheie serbarea școlară, reprezentând momente din viața lui Isus.

După serbare publicul a trecut în sala mare a internatului, să privească pomul de Crăciun, oferit elevelor de neobositul rector al internatului, de Alexandru Ghera.

Directorul institutului, dl Vasile Ștefănița după ce comemorează pe întemeietorul institutului episcopul *Mihail Pavel*, tatăl orfanilor, dorește sărbători fericite publicului întrunit.

Ce atitudine au Beiușenii față de „*Tribuna*” după hotărârea partidului? E ușor de înțeles. E tot cea veche. Beiușenii rămân neclintii pe lângă organul vechiu de publicitate, ce a luminat ca un far conducător, atunci când era nevoie de mai multă lumină și căldură.

Că „*Tribuna*” e bine văzută la noi și că e un tovarăș nedespărțit al nostru, se dovedește și prin faptul, că pe viitor numărul abonaților va fi cu 84 mai mare ca în anul trecut.

Senin.

Un nou an de muncă.

»*Tribuna*« a intrat în anul al XV-lea de existență. Mulțumită spiritului de jertfă al unor buni Români și mulțumită sprijinului, tot mai îmbucurător, al publicului nostru cititor de pretutindeni, »*Tribuna*« a ajuns să fie un organ românesc în jurul căruia s'au grupat toate elementele dornice de o mai intensă și mai aprigă luptă națională.

»*Tribuna*« va rămânea întotdeauna organ românesc intransigent, apărător statornic al programului nostru național.

Pentru a putea da publicului nostru cititor un ziar tot mai bun și mai românesc atât ca limbă cât și ca simțire, am angajat pe cei mai distinși scriitori și publiciști dela noi și din Regat.

Pe viitor vor colabora (în afară de numeroși corespondenți din toate centrele românești) la ziarul nostru dnu:

Ioan Agârbiceanu,
Dimitrie Anghel,
Zaharie Bârsan,
Gheorghe Bogdan-Duică,
Ilie Chendi,
Alexandru Ciura,
Ioan Duma,
Iuliu Enescu,
Emil Gârleanu,
Dr. Onisifor Ghibu,
Octavian Goga,
Ion Gorun,
Nerva Hodoș,
Dr. Ioan Lupăș,
Vasile C. Osvadă,
Dr. Sextil Pușcariu,
C. Rădulescu-Motru,
I. U. Soricu,
Octavian C. Tăslăuanu.

Prețul abonamentului e:

1 an 28 cor. (România 40 cor.)
6 luni 14 » (» 20 »)

Apelăm la sprijinul publicului cititor să ne ușureze munca grea, răspândind ziarul nostru în cercuri tot mai largi.

Abonații noștri vechi sânt rugați să grăbească cu achitarea abonamentului, însemnând pe cupon numărul fâșiei sub care primiau până acum ziarul.

Red. și Adm. ziarului

»*Tribuna*« Arad (str. Deák Ferenc 20).

Din Bihor.

Oradea-Mare.

Apare aici în Oradea de ani de zile o mărunțică fițiică pedagogică: »*Népnvelési Közlöny*« și figurează ca organ officios al duor instituțiuni culturale ungurești. Cu dinadinsul zic figurează, pentru că publicațiunilor officioase ale acestor instituțiuni li sânt rezervate ultimele pagini din corpul revistei, iar încolo își fac hatărul redactorii sub conducerea unui anumit Bodnár János primredactor, — după cum se spune — român de origină.

Afară de învățătorii români din Bihor, cari nolenș-volens, o primesc din officiu, alt Român, nu cred, să mai aibă cunoștință de această fițiică obscură, care împroașcă necontentit puvoicul urei negre și întreg veninul el clandestin, ca nici una din arhișovinistele iudeo-maghiare.

Zarvă multă în cele din urmă nu prea face, și ca să nu rămână pe vezi în neant, m'a determinat numai un articol recent al amintitului radactor.

Articolul poartă titlu dublu: »*Cronică de dezvoltare a culturii Bihorului*«, și este adresat comitetului șaprem, din prilejul unei ordinațiuni al acestuia, către primpretorii de sub jurisdicțiunea sa, referitor la stările culturale din Bihor; »*ordinațiune*« — cum zice fițiica — »care merită, să fie gravată în marmură — drept pldă de imitat în părțile locuite de naționalități«.

»Sânt aici în miezul țării noastre« — zice articolul — »o grăma de oameni adică noi Români — cari nu mult se deosebesc de dobitoacele de jug«. Și apoi: »Și am văzut noi poporul acesta odată sârbăcit, dărâmbând, distrugând și dând, foc caselor, de a băut sânge de om, sânge de maghar... Din vistieria statului, prin urmare în mare parte din avutul maghiar, li se zidesc ș case din partea națiunii, pe a cărei copil și fate, moșnegi și odrasle nepuundose se au masacrat atât de exempl în 1848«.

Și pentru acest articol, care se referă la sprijinul și razimul întregii magistraturi și al autorităților ei și pentru care — un nefertit de gazetar »*valah*« ar fi înfundat pe ani de zile în pușcărie, nu s'a aflat nimeni dintre români, să facă interrelația cuvenită în congregația comitatensă, cerând satisfacție pentru abuzul și necuviința ce se face sub scutul magistraturii!

Într'un ziar evreesc de aici, sub titlu »*Scrisoare dintr'un tursulan român: »Beiușul«*» se aduc osanele pîrintelui Magra pentru altitudinea lui »*patiotică*«, și se judecă starea noastră politică în baza articolelor din »*Gazeta Transilvaniei*«, în cea mai perfectă promiscuitate însă.

Bine înțeles că nu s'a întrelăsat spoteoza înaltei meniri, ce o are ungurimea de-acolo, o mână de oameni, cari aruncați în meleagurile României, muncesc fericii pentru salvarea pat lei.

Scrisoarea — propriu zis — este apornică. Întreg articolul s'a fâurit la masa de redacție a ziarului ovreesc, dar că de ce figurează în special *Beiușul*, și în genere de ce se tratează și se amintește rostul *Beiușului* și al ungurimei de acolo de o vreme încoace în toate zările ungurești din loc așa de consecvent — își are explicația într'unul din secretele de culise ale guvernului.

Ministeriul de justiție în principiu a hotărât de mult înființarea unui tribunal pentru judecătorii circule: *Beiuș*, *Vășcău*, *Celca*, cu sediul în *Beiuș*. A un guvernul este ferm hotărât ca în restimpul cel mai scurt posibil, să se și înființeze, cu atât mai vârtos, că după ce și așa le a reușit maghiarizarea numirilor de comune, gioata numeroșilor funcționari străini în urma novelor officii — căci Români vor fi înlăturați cu orice preț — va face pe mai departe un bun serviciu maghiarizării.

Și în sensul acesta comitele șaprem a și dat un ordin secret unui gazetar din loc, să facă reclama necesară pentru înființarea unui tribunal în *Beiuș*.

Și vom ajunge să vedem o nouă dovadă, că justiția — ca în totdeauna — va fi și de aci înainte a lor.

(tp.)

Anul Nou cu bine!

— Reveliouul în Arad. —

Deși mai puțin bogată în momente culturale decât cea din anul precedent, viața românească în orașul nostru a înregistrat și în anul pe care-l prohodim azi cu vesele urale pentru cel ce vine, o seamă de succese frumoase, cari ne-au arătat, că de-acum Aradul a intrat în rîndul pușinelor orașe dela noi cu o mișcare culturală românească pronunțată și statornică. De suflarea înviorătoare a acestei mișcări a început să se topească bișor stratul de ghiață al culturii străine ce ne-a mortificat în trecut și mugurul vieții românești adevărate e an de an mai involt de seva roditoare a puterii noastre de rasă superioară în aceste părți de locuri.

Alături cu „Reuniunea femeilor române”, care a fost cea mai conștientă și activă, alături de „Asociațiunea arădană” și alături cu celelalte așezăminte românești înfloritoare din orașul nostru, două însoțiri nouă, chemate la viață de acelaș frumos ideal au venit, în anul ce ne părăsește, să lărgească cadrele și să dea și mai multă intensitate vieții românești din acest oraș: *Cercul domnișoarelor române* și *Cercul tinerilor români*. Fiecare din aceste așezăminte culturale se poate mândri acum, la sfîrșitul anului, cu frumoase succese ce-au obținut în nobila lor întrecere pentru însănătoșirea societății românești din Arad.

Reuniunea femeilor cu feericul ei bal costumat din iarnă, și cu entuziasmele ei stăruinți pentru înălțarea cât mai grabnică a Școlii civile de fete; „Asociațiunea” cu impozanta ei adunare generală din primăvară și cu inaugurarea unei acțiuni pentru organizarea industriașilor și comercianților români; Cercul domnișoarelor cu frumosul șir de festivaluri ce a organizat bine de curînd și în sfîrșit, Cercul tinerilor români, care s'a constituit abia cu vre-o două săptămâni înainte, cu serata artistică ce a organizat azi în seara de Sînvășii.

Acum când trecem pragul noului an, mulțumiți că ne putem odihni privirile asupra fructelor mănoase ale anului ce trece, urăm cu tot entuziasmul nostru pentru înălțarea neamului românesc în aceste locuri, o activitate și mai strălucită în viitor tuturor însoțirilor noastre culturale.

Poate niciodată nu s'a serbat la noi în Arad seara de Sînvășii în cadre atât de mari ca de data asta. Concertul și reprezentația de teatru au fost o fericită încoronare a mișcării culturale de peste an și noi am avut încodată iluzia că societatea românească din orașul nostru îmbrățișează în mod conștient toate acțiunile pornite în numele solidarității noastre culturale în această mare de străini.

Succesul serii de astăzi s'a obținut cu concursul celor mai bune forțe ce avem și publicul, care a umplut literalmente spațioasa sală dela hotelul Central, s'a ales și de data asta cu cele mai bune impresii. A fost mult public și din împrejurime.

Corul mixt al „Asociațiunii”, sub conducerea pricepută a maestrului T. Lugojan, a cântat cu o precizie de toată lauda piesele:

Marș de C. Savu; La un nor și Balada română — de C. Porumbescu și Pui de lei — de Vidu. Dl A. Popescu, bine apreciatul nostru violinist, ne-a cântat Kuvaviak — de Wieniawsk și Arie de S. Bach, acompaniat cu o discretă măiestrie de d-șoara Mărioara Trăilescu.

Punctul culminant al serii a fost desigur însă farsa d-nul și d-na Popescu, de Courte-line, localizată de G. Ranetti.

În farsa „Don' Popescu” avem un filison bătrîn în persoana domnului Sarmalidi — un fel de taie frunză — care se vîră în casele oamenilor pîndind prilejul să mănânce și să bea pe degeaba. La o berărie face cunoștința domnului Popescu și nevasta acestuia cari îl invită la ei la ceai. Bietul Sarmalidi însă nimereste tocmai atunci când soșilor Popescu le sârse țandura și mănîncă trînteală. După încasarea câtorva perechi de palme și pumni Sarmalidi scapă ca vai de lume, dînduș făgăduială că nu va mai trece pragul acestor oameni buclucași.

Străduințele diletanților au fost încoronate și de data asta de un frumos succes. A fost deosebit de bine doamna Bocu în rolul greu de mahalagioaică al doamnei Popescu. Cu verva uneia care cunoaște de aproape toate amănuntele micilor funcționari ce trăiesc rețrași din lume și totuși pretind să țină pas cu ea, doamna Bocu a scos în relief și cu o sinceritate de admirat toate subtilitățile de situație a rolului ce i s'a încredințat.

Domnul Roxin în Sarmalidi a fost bine și și-a dat dat toată silința ca după puteri să contribuie la reușita seratei. Dl Iuliu Giurgiu ne-a dat și de data asta proba deplină a priceperii ce are pentru jocul de scenă, precum și pentru finețele de interpretare, în dificilul rol al dlui Popescu. Foarte drăguță a fost domnișoara Livia Dimitrescu în rolul Mariței. Tot dl Giurgiu ne-a declamat cu mult temperament poezia „De demult” de O. Goga.

Publicul a aplaudat îndelung și cu căldură.

După reprezentație a urmat dans.

Gazetarul mort.

De Eol.

Un cronicar optimist, după o muncă plină de greutăți și nemulțumiri, a adormit în domnul și sufletu-i pornise spre portul veșniciei bine-meritate.

Bate la ușile cerului și cere intrare, dar Petru, paznicul neadormit, îl oprește și-l întreabă de profesie.

«Gazetar! a fost răspunsul».

— Gazetar?... îi zise moros paznicul sfînt: Tu, care ai manifestat simpatie atît de puțină față de toate bunurile sfîntei biserici! Tu, care ai ridicat învățăturile filozofilor moderni la gloria înaltă. Tu, care ai sfîrșit certe între frași, batjocorind tot ce e sfînt. Afară!.. scribă ticăloasă, în iad ție locul!..»

Și porni sârmanul gazetar la dracu și se anunță.

«Un ziarist cere intrare!»

Corul întreg îi răspunde în mii de voci «nu!!»! iar Belzebub îi urlă: «Cară-te! Du te din pragul meu, căci criminalilor — copiii mei dragi, — le-ai fost în totdeauna dusman — un detectiv! Nedreptății te opuneai la moment și pe toate căile m'ai păgubit, urmărind hoșii și jăfuitorii... afară!»

Și îi închise scriitorului mort ușa înaintea nasului.

Ajuns astfel în o situație penibilă, căci pentru vagabonzi nu există coperiș dincolo, — jură răzbunare. Înnecîndu-și durerea în lichid dulce, deodată iată, la al zecelea pahar de cognac, îi răsare o idee!

Fără a mai pierde vreme, se pune pe muncă și a doua zi publică un cotidian nou: »Tribuna sferelor«. În articolul de fond face critica cerului, iar în foileton critica iadului.

Efectul n'a întârziat. Pretutindeni se vorbea numai despre noul organ independent.

Petru și Belzebub se frămîntau în temeri... »Dacă va apărea și mai departe acest ziar, atunci răscoala e sigură!»

Și ziarul apare și consternația crește... Și ca să scape toți cît mai ușor, din dimineața cea mai apropiată truditul gazetar mort primește un bilet de liberă trecere și în rai și în iad!..

INFORMATIUNI.

A R A D, 13 Ianuarie n. 1911.

— Tuturor cititorilor noștri le dorim An-nou fericit.

— Din cauza sfîntei sărbători de Anul-nou numărul viitor al „Tribunei” va apărea Luni noaptea.

— Mașini de zăfuit. Administrația noastră a fost avizată că cele două mașini de zăfuit, comandate la o mare fabrică din Germania, s'au expedit și peste vre-o 2 săptămâni vor putea fi instalate.

Incepînd, deci cu luna viitoare, „Tribuna” va apărea zilnic cu literă nouă. Amînăm până atunci și publicarea romanului „Răsboi și Pace” de Tolstoi, tradus anume pentru ziarul nostru.

— Pentru școala de fete din Arad. Stăruințele nobile ale »Reuniunii femeilor române din Arad și provincie» trezesc ecou în cercuri tot mai largi. Cauza mare pentru care luptă această harnică Reuniune e tot mai mult îmbrățișată. Școala de fete din Arad găsește tot mai mulți sprijinitori.

Azi s'au înscris din nou două membre fondatoare, plătind suma de câte 100 cor., d-nele Gabriela Dr. Brădean din Radna și Teta Dr. Barbura din Boroșineu.

Tot pentru școala de fete, ca răscumpărare a felicitărilor de Anul-nou, a dăruit suma de 10 cor., dl Dr. Teodor advocat în Boroșineu și dl Iosif M. directorul școlilor elementare rom. din Arad, suma de 5 cor.

Pilde vrednice de urmat.

— Un glas sincer. »Libertatea» din Orăștie, înregistrînd știrea că dl Goga în curînd va fi chemat înaintea curții cu jurați din Cluj, în 4 procese de »agitatie», scrie următoarele:

»Dar dl Goga are cu mult mai multă tărie sufletească decât să-l înspăimînte, ori să-l înmoale acest lucru sau să-l abată dela datoria sa de Român. Mai curînd să pare că-l atinge purtarea unor »frați», cari au incuput a-l face vină din aceia că scrie în »Tribuna» și ar vrea să-l îndepărteze dela acel ziar, desgustîndu-l prin atacuri în »Gazeta Trans.» Cunoscînd tăria sufletească a dlui Goga, știu însă că ele n'au să-l înfrîngă...»

— Minunea dela Brad. Ni-se s'au: Minunea din Baia-de-Criș cu fata, asupra căreia forțe necunoscute aruncă pietri și alte obiecte nu e scornitură, nici chiar exagerare. De toată încrederea, cari au fost martori oculari, adevereșc aceste scene. Încă de mult băieții, cari păziau vitele au lăfit vestea, că »necuratul» aruncă diferite lucruri după fata aceasta și se feriau a sta pe cîmp cu ea.

— M'am dus odată la vite anume să văd dacă e adevărat ori ba, — îmi istorisește un cetățean din Baia-de-Criș. — Am strîns mai mulți băieți și ne-am pus cerc în jurul fetei în cîmp larg deschis. N'a trebuit să așteptăm mult până ce din diferite părți au început să cază pietri în apropierea noastră, fără să vedem pe nime și fără să putem afla de unde vin.

Altădată, în miezul verei, într'o secetă cumplită, s'au aruncat după ea pietri ude».

Precum spun, peste tot locul, unde a fost ca servitoare, s'au întîmplat isbituri în părțile casei și unii, nebănuind ce poate fi, se certau cu vecinii, de ce lasă copiii să arunce cu pietri.

Întîmplarea despre care ați luat notă și D-voastră, e adevărată. S'a întîmplat la subjeudele de ocol Dóczy.

Spun, că e o fată de vre-o 14 ani frumoasă și harnică. Pe fața ei se poate vedea o umbră de melancolie și suferință. Are un presimț, când se apropie minunea aceasta. Se înfricoșează grozav, tremură și zice: „acum iar svârle după mine“.

Și de fapt și urmează aruncăturile de pietri, bucăți de lemne etc., cari însă rare-ori o nimeresc și când o și nimeresc nu-i fac dureri, decât spaimă mare.

Așa cred că, fata aceasta e un interesant mediu, cu ajutorul căruia s'ar putea face prețioase experiențe spiritistice.

Câțiva intelectuali din Baia-de-Criș urmăresc acest fenomen. *Correspondent.*

— **Pentru fondul ziaristilor** a contribuit dl Vasile Albu din Eperyes suma de 4 cor., ca răscumpărare a felicitărilor de anul-nou.

— **Spargeri de biserici.** Din Vărd ni-se scrie: V'am fost scris mai în zilele trecute, că niște răufăcători au jefuit biserica noastră. Jefuitorul s'a prins, fiind numai unul. E, rău destul că-i un român din Ilenii (Făgărașului) numit Ilie Aron. A recunoscut totul. Cauza: creșterea rea a părinților, cearta dintre tată și mamă, tata bețiv. etc. A fost urmărit de jandarmi și prins în tren între Cohalm și Sighișoara. A intrat în vre-o 20 biserici, în jurul Cohalmului și Făgărașului.

E un om tânăr (24-28 ani) A mai fost prins și a stat închis în Aiud. Acolo a auzit de spargeri de biserici. — M. —

— **Decorarea foștilor miniștri români.** Din București ni-se scrie: Distincțiile acordate de Regele Carol foștilor miniștri sânt următoarele:

D-lui *Haret* i-sa acordat ordinul »Carol I.« în gradul de mare ofițer; d-lui *Morjün* și d-lui *Constantinescu* Ord. »Carol I.« în gradul de Comandor; d-lui *Orleanu* »Steaua României« în gradul de mare ofițer; d-lui *Al. Djuvara* »Coroana României« în gradul de mare cruce.

— **Iarăș jandarmii.** Din Caransebeș ni-se scrie că în comuna Șopotul-vechi un jandarm a străpuns cu baioneta pe românul Daniil Ținea originar de-acolo, care a murit momentan. Jandarmii se țineau în comună pentru urmărirea unei crime, și fără nici un motiv au deținut pe românul Ținea, care este de astfel unul dintre cei mai pașnici oameni din Șopot. A protestat contra acestei dețineri, dar inzadar. Ba ce este mai mult au voit să-l și ferece, dar Ținea s'a opus acestei fărădelegi. Atunci jandarmul Pityi Jozsef s'a repezit mâniaș la el și luându-și arma de pe umăr, a străpuns pieptul nenorocitului om, cu baioneta, care a eșit prin spate afară.

Ancheta deschisă a mântuit pe ucigaș, constatând că a fost îndreptățit să folosească arma.

— **Operă a împăratului Wilhelm.** Din Berlin se anunță că la Opera Regală de-acolo, se fac repetiții la opera *Liebestraum*. Livretul e compus de împăratul Wilhelm, iar muzica de prințul Friedrich Wilhelm.

Montarea piesei a costat 1 milion de mărci. La prima reprezentare nu vor lua parte decât acei cari vor avea invitații speciale.

— **Hymen.** Aurora Penția, învățătoare în Petrovasela, și Silvia Jordan, învățătoare în Virșet, Iogodii.

Felicitările noastre.

— **Necrolog Bucur Popoviciu,** comerciant și proprietar în Hațeg, a repauzat la 11 Ianuarie n., în vîrstă de 84 de ani. În mormântarea lui va avea loc la 14 Ianuarie n., în cimitirul din Hațeg.

Văduva Marta Fablan n. Cioban a repauzat în Beiuș, la 9 Ianuarie n., în vîrstă de 71 de ani. În mormântarea ei a avut loc la 11 Ianuarie n., în cimitirul gr. cat. Beiuș.

Odihnească în pace!

Cutremurul de pământ din Asia. Din Petersburg sosește știrea despre noul cutremur de pământ întâmpat lângă Vjerni, cari au făcut mari ravagii. Zăpada ce acoperiau munții din prejurime a dispărut deodată în urma puternicului cutremur. Minele de cărbuni și puțurile de petrol s'au aprins. Multe case s'au dărîmat, iar locuitorii petrec sub cerul liber lipsiți de alimente. Frigul e de 20 grade.

Cronica socială și artistică.

Concert în Chișineu. Tinerimea română din Chișineu și jur învîră la concertul urmat de dans ce va avea loc la 19 Ianuarie n., în sala Reuniunii măestrilor din Chișineu. Punctele concertului vor fi cântate de corul Oțăcenilor, sub conducerea dlui învățător N. Biru. Inceputul la orele 8 seara.

Viața economică în anul 1910.

De Vasile C. Osvadă.

Liniile de demarcație în viața economică numai cu oarecare rizic se pot potrivi hotarelor politice ori anilor calendaristici. Cum viața economică se frământă într-o continuă luptă — întocmai ca și viața individului — încheierile anilor calendaristici și hotarele politice nu sânt indicate ca *epoce* în viața economică. Cu toate acestea, în urma faptului, că scontrarea afacerilor și fixarea rezultatelor acelor, mai ales în urma dispozițiilor legale pentru întreprinderile societare, se fac cu sfârșitul fie-cărui an calendaristic, se impune o *trecere în revistă* a vieții economice, frământate și cuprinse — în cadrele unui an de călindar.

Rostul astorfel de reviste, ori cât de incomplete și lapidare ar fi, e justificat din momentul, când se grupează evenimente, cari ne înlesnesc dreapta judecată asupra felului cum s'a alimentat viața economică în un anumit răstimp, ca din aceste apoi să ne putem fixa felul de muncă pentru viitor.

Deodată cu înfrângerea privilegiilor și drepturile feudale, puterea de viață economică, ajunsă la libertatea dezvoltării, a luat două proporții uriașe. Cu aceste proporții s'a întetit și s'a înverșunat întreaga luptă pe acest teren, atât de mult, încât azi e ajunsă în primul plan al preocupărilor și individuale și de guvernament al statelor.

Puterea de creație a geniului omenesc și aprofundarea și clarificarea fazelor vieții economice cu ajutorul sociologiei — ne-a împins în mijlocul unei lupte pentru traiu de vehemență extraordinară — luptă în care numai

spiritul de combinație, puterea și folosirea puterii brațelor, capitalul și organizarea acestora ne mai poate asigura o poziție mai mult ori mai puțin suportabilă.

Și de vreme-ce la temelie ori cărui progres, fie național, fie cultural ori politic, se impune o viață economică dezvoltată și cât se poate de plină de activitate *constientă*, suntem datori să dăm în preocupățile noastre loc de frunte chestiunilor economice. Ca să putem satisface acestei îndatoriri, e neapărat de lipsă ca barem din timp în timp să ne luăm informații asupra fazelor mai de seamă din viața economică, ce o trăim noi și care se strecoară în jur de noi.

Aceste considerații ne-au îndemnat să schițăm în liniamente generale și desigur în multe privințe incomplete — revista economică — ce urmează aici, asupra evenimentelor economice din anul încheiat 1910.

În general viața economică s'a desfășurat în anul încheiat fără vre-un eveniment epocal. Tendința de consolidare în cadrele fixate de granițele statelor s'a menținut și principiul prohibitiv a dominat, cu toate că n'a lipsit nici agitația pentru libertatea desăvâșită a economiei, liberă de granițe politice și naționale.

Singur „*Institutul agricol internațional*“, cu sediul în Roma, s'a afirmat prin programul fixat în ultima adunare generală, ca o puternică avangardă a comunității în politica economică mondială.

În vreme-ce comerțul mondial a recurs și în anul încheiat la trusturi și cartele, *industria* mare, în partea ei producătoare și nu de valorizare, a fost dezvoltată după principiile, ce stăpănesc politica economică a diferitelor state, care i-a oferit favoruri și ajutoare materiale și morale pentru ca să o aclimatizeze și să o desvolte în cadrele granițelor politice.

Preocupările noastre ale Românilor din Ungaria, ca *incepători* în ale economiei și mai ales ca năzuitori să ajungem *cu vremea* factori în viața economică, nu pot să fie înregistrate acum în amănuntele lor. D'aceia, ca să rămânem în cadre *reale*, ne mulțumim să trecem în revistă *numai* faze mai importante:

I. Din *viața economică a neamului nostru așezat în regatul ungar* și II. din viața economică a statului ungar — ca complex, ca factor în viața economică.

I. Economia noastră națională.

Și în anul încheiat, ca și până aci, preocupățile noastre economice s'au oprit aproape numai la producțiunea *agricolă*, săvîrșită pe o scară și cu mijloace foarte primitive.

Din totalitatea Românilor din Ungaria cu brațe de muncă — cam 1,400,000, restul fiind copii, militari, bătrîni neputincioși, bolnavi, schilozi — aproape 1,200,000 au fost ocupați în agricultură — ca producători, fie ca mici și mari proprietari, fie ca servitori ori muncitori cu ziua. Foarte puțini dintre aceștia însă au luat parte și la *valorizarea* ori *industrializarea* produselor agricole — așa că mai bine de 40% din câștigurile agricole au ajuns în mâinile negustorilor, industriașilor și întreprinzătorilor străini.

Restul de circa 200.000 Români, brațe de muncă și intelectuali, au fost ocupați în meseriile mici, în slujbe (funcționari particulari și publici) apoi puțin în negoț și foarte puțin în întreprinderi libere și în servicii de comunicație. Așa fiind, oricât am dori să facem revista aceasta pe categoriile de ocupație economică, dovedind cu cifre munca și rezultatele ajunse, ne este imposibil în urma împrejurărilor date.

Am fi nedrepti însă, când n'am spune bazați pe convingerea ce ți-o dau faptele, că în anul încheiat aproape pe toate terenele economice s'au făcut încercări și s'au ajuns rezultate pozitive prin muncitorii neamului nostru.

Cum noauă Românilor nu ne stau la îndemână date statistice proprii, înșirăm aici câteva din momentele ce le credem noi ca mai importante în viața economică a neamului nostru, trăită în anul 1910.

Înainte de toate din respect pentru *munca* îndeplinită, amintim, că în anul 1910 ne-a fost dat să sărbătorim cele dintâi *jubileuri de muncă obștească economică*.

La 11 Mai 1885 a murit Visarion Roman, înființatorul primului nostru institut de bani și vreme de 12 ani primul director al băncii *Albina* din Sibiu.

La 25 Decembrie 1910 s'a serbat la Sibiu primul jubileu de 25 ani ca director de bancă românească, — când dl *Parfenie Cosma*, actualul și merituosul director executiv al băncii „Albina”, a împlinit 25 ani ca director a acestui așezământ al nostru financiar.

Anul încheiat ne-a rezevat și mulțumirea de a fi și noi Români din Regatul ungar reprezentanți *pentru prima oară* la un congres economic internațional. La congresul internațional al tovarășilor, ținut în toamnă la *Hamburg*, munca noastră economică societară a fost reprezentată prin 4 Români de-aici, în frunte cu dl *Constantin Pop*, redactorul „*Rev. Economice*” și funcționar al „Albinei”.

După multe frământări și discuții în sfârșit în anul încheiat a fost *recunoscută* trebuința unei organizări economice cu temelie în *tovarășile satești*.

„*Asociațiunea*” pentru literatura și cultura poporului român a luat între broșurile bibliotecii populare și una despre tovarășii, iar „*Solidaritatea*”, asociația băncilor noastre, a luat în programul-i de „noui alcătuirii” *chestiunea organizării economice prin tovarășii*, cu toate că la adunarea ei dela *Săliște* — nu arătase o primire prea călduroasă față de aceste arme moderne de organizație economică, pentru care de altfel la noi se agită cu multă stăruință de vre-o 5—6 ani, cu deosebire prin foaia economică „*Tovărășia*”.

Ca în viitor să avem *muncitori mai de stoinici* pentru organizația prin tovarășii, în anul 1910 s'au trimis la studii speciale în străinătate doi tineri harnici: *Iuliu Enescu* și *I. Oțoiu* — amândoi duși în Germania, la Darmstadt, la cursul cooperativ.

Mai puțin norocos, dar în sfârșit ca un binevoitor început, a fost creat la „Asociațiune” și un post de „conferențiar agronomic” împlinit de data asta prin agronomul diplomat, dl *Cosciuc*. Se înțelege că în direcția asta, pentru creșterea forțelor, a muncitorilor economici cu vederi mai largi și cu cunoștințe mai rînduite — rămâne încă mult de făcut.

Pentru propagarea și servirea chestiunilor economice cu informații și discuții, pe lângă „*partea economică*” a cotidianelor și a gazetelor săptămânale ori lunare — partea cea mai slab și rușinos redactată! — mai avem două foi economice „*Revista Economică*” dela Sibiu, cu program financiar și „*Tovărășia*” dela Orăștie cu program cooperativ.

Foile „*Bunul Econom*” din Deva și „*Munca*” din Sebeșul-săsesc în lipsă de sprijin și-au sistat apariția.

Literatura economică românească și în

anul 1910 a fost de-o sărăcie proverbială — ca și până aci.

Dintre cărțile didactice amintim: „*Procent, Promil și Teoria conturilor curente*” de profesorul *I. C. Panțu*.

Pentru popor s'au scris câteva broșuri din domeniul agriculturii „*Stîrpirea omidelor*” de *Dr. I. Radu*, „*Nutrirea animalelor*” de conferențiarul *A. Cosciuc*.

Mai amintim: „*Despre usigurări* (legea) de *Ernil Borcea* și „*Despre Ceque și Clearing*” de *Const Popp*.

„*Anuarul băncilor române*” redactat de *Constantin Popp* și pentru anul 1910 a avut un cuprins bogat și bine îngrijit.

Vrednic de amintit e și „*Căldindarul funcționarilor de bancă*” scos de regretatul *Vasile Babi*.

Pentru împrietenirea poporului dela sate, și în 1910 s'au continuat *prelegerile zise economice*, dar în parte covârșitoare cu subiecte îmblătite de ani de zile și scoase la întâmplare din viața de toate zilele, ori cel mult din domeniul agriculturii.

Cele mai multe prelegeri au fost ținute sub eghida și cu sprijinul „*Asociațiunii*”. O notă nouă a stăpânit prelegerile despre tovarășii și asigurarea vitelor, ținute în toate părțile țării prin gruparea cooperativă dela Orăștie cu ajutorul „*Reuniunii proprietarilor de vite din Orăștie*” — pentru asigurarea vitelor.

Departate de a putea vorbi la noi de pe acum despre o consolidată organizație economică, cu diviziuni și cooperări sistematice, începuturile pornite la 1872 cu înființarea primului institut financiar românesc — s'au continuat și în anul 1910.

Cu deosebire instituția băncilor, ajunse, durere pe alocuri din mijloc, — scop economic, — s'a îmbogățit și în anul încheiat cu următoarele

Bănci nouă:
 „*Concordia*,” institut de cred. și econ. soc. pe acții, Gherla cu 200,000 cor. capital.
 „*Decebal*,” institut de cred. și econ. soc. pe acții, Deva cu 60,000 cor. capital.
 „*Banca populară*,” institut de cred. și econ. soc. pe acții, Birchiș cu 50,000 cor. capital.
 „*Economia*,” institut de credit și economii societate pe acții Goruia cu 25,000 cor. capital.
 „*Luncana*,” institut de credit și economii societate pe acții, Marghita cu 150,000 cor. cap.
 „*Lupșana*,” institut de credit și economii societate pe acții, Lupșa cu 20,000 cor. cap.
 „*Matca*,” institut de credit și economii societate pe acții, Tebea cu 53,300 cor. capital.
 „*Surduceana*,” societate pe acții Surdul-mare cu 20,000 cor. capital.
 „*Varadiana*,” societate pe acții Varadia cu 25,000 cor. capital.
 „*Zorile*,” societate pe acții Meregyó cu 11,500 cor. capital.
 „*Isvorul*,” societate pe acții, Ighiu cu 100,000 cor. capital.

Dacă n'am avea și alte informații, singură suma capitalelor dela cele mai multe fondări nouă, aici înșirate, ne spune că cele mai multe erau indicate și justificate ca tovarășii satești cu altruismul la temelie și nici decât a băncii cu politică de dividende și cu ocrotiri de interese particulare.

Cu noile bănci, *numărul băncilor românești ca societăți pe acții s'a urcat la 154*. Dacă la aceste adaugăm cele vre-o 70 tovarășii și reuniuni de credit avem *224 institute românești de credit*.

Dintre băncile mai vechi, în 1910 următoarele și-au ridicat suma capitalului social:

„*Concordia*” banca din Lugoj dela 300,000 cor. la 500,000 cor.
 „*Codreana*” banca din Băsești dela 100,000 cor. la 200,000 cor.
 „*Lupșana*” banca din Lăpușul-Unguresc dela 70,000 cor. la 100,000 cor.
 „*Luceafărul*” banca din Virșet dela 200,000 cor. la 600,000 cor.

„*Mercur*” banca din Năsăuddela 100,000 cor. la 200,000 cor.

„*Olteana*” banca din Vistea-de-jos dela 80,000 cor. la 160,000 cor.

„*Păstorul*” banca din Timișoara-Fabric dela 160,000 cor. la 300,000 cor.

„*Porumbăceana*” banca din Porumbacul-de-jos-dela 40,000 cor. la 80,000 cor.

„*Sentinela*” banca din Satul nou dela 340,000 cor. la 420,000 cor.

„*Secăzana*” banca din Ludoșul-mare dela 30,000 cor. la 60,000 cor.

„*Șercaiana*” banca din Șercaia dela 50,000 cor. la 150,000 cor.

„*Steaua*” banca din Petrovasela dela 100,000 cor. la 160,000 cor.

„*Timișiana*” banca din Timișoara dela 600,000 cor. la 1.200,000 cor.

În toată țara au licvidat numai 6 institute financiare, ca societăți pe acții. Fatalitatea a vrut ca dintre aceste, două se fie românești: „*Munteana*” din Ofumbaia și „*Jiana*” din Petroșeni, care a fost prefăcută în filială de-a „*Ardelenii*” din Orăștie.

În faliment au ajuns două bănci — dintre cari nici una românească.

Dealtfel după cât știu chiar și cele două licvidări *sunt primele* în viața băncilor românești și sperăm, că mult timp — singurele. În faliment, decând există bănci românești — n'a ajuns nici una.

Peste tot băncile românești sânt cele mai puternice instituții economice ce avem și dezvoltarea și soliditatea operațiunilor lor, cam restrinse ce e drept ne fac cinste și ne măresc activul moral și material. În fruntea băncilor românești după operațiile din gestiunea anului 1910 să află: „*Albina*” Sibiu, „*Victoria*” Arad, „*Ardeleana*” Orăștie, „*Timișiana*” Timișoara, „*Patria*” Blaj, „*Bihoreana*” Oradea-mare etc.

Înființarea, lucrarea și în general justificarea existenței băncilor românești din Regatul Ungar se face pe temelii altruismului și al naționalismului, care ne tentează să le clasăm cel puțin ca *avantgardele cooperăției românești* — se înțelege cooperății cu „*diviziunile*”

Tovărășiile românești înființate în 1910 — vre-o 15—20 la număr — în partea cea mai mare sânt de credit, îngrijit după sistemul de a bănci. Cele câteva consumuri înființate se împart între centrala „*Hangya*” și „*Centrala consumurilor creștine*” amândouă în Budapesta și amândouă străine de interesele noastre speciale și pe terenul economic.

Cu toată agitația, ce s'a făcut, mai ales prin cei din jurul foii „*Tovărășia*” ajutați în urmă și de cei grupați în jurul „*Revistei Economice*” și la comitetul central al „*Asociației*” — rezultatele cooperăției românești în țară nu pot mulțumi pe nimeni. Se înțevad însă porniri mai viguroase și mai rînduite cu deosebire dela durarea procesului de *reorganizare* inaugurat și cu aceste năzuințe prin *tribuna* noastră.

Și asta din simplul motiv că organizația economică *ni-se impune* și că în împrejurările date numai munca bine folosită și capitalele noastre nici bine plasate ne pot crea o temelie sigură pentru existență națională. Tovărășiile satești, cu deosebire în situația noastră actuală, sânt cele mai puternice și mai indicate *mijloace*, pentru organizarea muncii și a capitalului nostru românesc, ca să avem cu timpul puternicul organism economic, ce ne dă puțința să ne afirmăm ca *factori reali* în viața economică și de stat, păstrându-ne toate atribuțiile noastre de neam.

Odată recunoscut acest adevăr, nu ne putem îngrijorăm de intruparea lui și de aceia sântem convinși de viitorul strălucit al cooperăției românești în statul acesta.

Aceste considerații ne tentează să nu fim prieteni ai *filialelor*, pe care băncile noastre și în anul 1910 au continuat să le deschidă, chiar și în ținuturi îndepărtate de sediul lor

Atelier artistic pentru fotografii
E. DAJKOVITS,

ORADEA-MARE
 palatul SAS.

Favor extraordinar începând cu azi.
 6 buc. fotografii matte format cabinet 12 Cor
 6 buc. fotografii matte format vizit . . 6 Cor
 Fotografii executate sple did pe pânză tot atât
 Pentru fotografiile de nuntă, cadrul gratuit.

central. In fiecare filială mică și speculativă, noi vedem o pedecă nouă în calea cooperăției române. Cu cât ar fi mai ușor și mai rațional, dacă tovarășii sătești, ce ar trebui să le înființeze băncile noastre, li-s'ar încredințat agențele filialelor. Creditul ne-ar fi mai ieftin și condițiile specifice locale mai ușor s'ar putea exploata, oferind băstinașilor noi și curate izvoare de venit. Băncile în același timp ar avea colaboratori mai activi și mai puțin hrăpăreți.

Dacă nu ne înșală aparițiile, în anul încheiat s'a întărit la băncile noastre mai bine și spiritul de alte afaceri, pe lângă cele strict financiare de bancă. Așa în anul încheiat cu ajutorul băncilor noastre s'au făcut mai multe cumpărări și parcelări de moșii, dintre cari amintim:

Moșia contelui Latour de peste 10.000 jug. cat. așezată în jurul Lipovei a fost cumpărată și parcelată de dl deputat dietal Șt. C. Pop și soția cu ajutorul băncii „Victoria” din Arad, care le-a pus la dispoziție suma de 1 milion coroane — cel mai mare împrumut contractat, până acum în o sumă la băncile noastre.

Banca „Ardeleana” din Orăștie cu ajutorul filialei sale „Șoimul” din Uioara a finansat o moșie de câteva sute de jugăre în comuna M. Copand.

Banca „Auraria” din Abrud a cumpărat în hotarul Abrudului cea mai mare moșie în extensiune de circa 600 jugăre catastrale.

Banca „Agricola” din Hunedoara a cumpărat și a parcelat la săteni moșia de 600 jugăre a nemeșului Csernay Domokos din Cerna.

Deși banca „Agricola” din Hunedoara deja dela anul 1902 a demonstrat prin faptă, că pe lângă afacerile strict financiare, băncilor noastre le este posibil să îngrijească și comerțul de bucate, ca un început de afaceri comerciale ce se vor lua cu timpul sub îngrijirea băncilor — abia în anul încheiat s'au hotărât câteva dintre băncile noastre să ia între ramii săi de operații și afacerile de bucate.

Cu ajutorul și sub îngrijirea băncii „Agricola” din Hunedoara s'au alcătuit și se conduc magazine de bucate în Zlagna, pe lângă banca „Zlăgneana”, în Abrud, pe lângă banca „Auraria”, în Hondol, pe lângă însoțirea „Hondoleana”. Afaceri în bucate mai îngrijesc băncile: „Gloria” în piața din Puj, „Bistrițiana” în piața din Lechința și Bistrița, „Făgețana” în Făget.

În Borgoprund, banca „Coroana” din Bistrița finanțează prin filiala sa de acolo o moară artificială.

În stupinile Brașovului s'a alcătuit tovarășia „Stuparul”, prin care se finanțează o arendă de 1250 jugăre catastrale din moșiile orașului Brașov, lucrate acum de agricultorii noștri stupinari.

Tot băncilor noastre aparține și alcătuirea primei societăți române de asigurare „Fortuna”. După un studiu amănunțit și temeinic al secretarului dl I. I. Lăpedatu, asociația „Solidaritatea” a hotărât, în adunarea sa ținută în toamnă la Brașov, înființarea unei bănci de asigurare contra focului și pe viață. Banca se alcătuiește cu un capital de 1 milion cor. în Sibiu, sub firma „Fortuna”. Capitalul social e subscris în mare parte de băncile noastre și noua societate își va începe activitatea în cursul anului 1911.

Tot în adunarea dela Brașov, s'a hotărât ca „Solidaritatea” să întreprindă un birou de informații — care până azi însă n'a fost înființat.

Înainte de concretizarea gândului pentru înființarea băncii de asigurare „Fortuna”, la începutul anului încheiat s'a alcătuit la Orăștie prima reuniune românească pentru asigurarea vitelor, care și-a extins binefăcătoria-i lucrare peste întreaga țară. Până la sfârșitul anului „Reuniunea proprietarilor de vite în Orăștie”, — cum e firma oficioasă — a avut peste 4000 membrii, cari și-au asigurat vite

în valoare de aproape 3 milioane coroane. În timp de 8 luni (dela 8 Maiu 31 Decembrie 1910) Reuniunea aceasta a plătit 70 pagube în vite, dând plugarilor noștri asigurați, ajunși la pagubă suma de aproape 9000 cor. — despăgubiri.

Pe terenul industrial nu avem de înregistrat în anul încheiat nici o singură alcătuire. Singure atelierele românești pentru industria de casă (țesătorii și cusături) din Orăștie și Sibiu și-au continuat lucrarea lor binefăcătoare, dar făcută în un cadru prea mic și prea puțin industrial.

Ca o nădejde pentru viitor, înregistrăm, că în anul încheiat mai mulți tineri cu școală, între care doi bacalaureați, s'au aplicat la industrie.

Pentru negocul românesc asemenea se pregătesc câțiva tineri cu studii — între care 3 bacalaureați.

Aici amintim faptul că tinărul student în filozofie, dl Sebastian Bornemisa a deschis în Orăștie prima librărie românească, condusă de un bărbat cu pregătiri academice.

Tot în anul încheiat a fost organizată și Librăria ziarului „Tribuna”.

Mai puțin reprezentați sântem pe terenul întreprinderilor, unde nici în anul încheiat nu s'a afirmat munca și capitalul românesc.

Și cu aceste am fi încheiat trecerea în revistă fugitivă a sărăcăcioasei noastre vieți economice din anul 1910.

Că pe terenul economic ni-se impune o muncă stăruitoare, o organizație cu conștiință națională și în conformitate cu trebuințele noastre speciale — să o înțelegem cu toții!

II. Viața economică din Ungaria.

Condiționată fiind viața economică a unui stat, pe lângă factorii de producțiune și de politica economică ce o înfăptuiește puterea de guvernament — Ungaria și în anul 1910 a avut un an lipsit de succese reale sub raporturile economice.

Subordonarea politicii economice, șovinismului din politică și durarea fără scrupule a sistemului de bacșisuri și favoruri nemai auzite a făcut ca economia Ungariei să fie ținută și în anul încheiat în cătușele geseitarismului neomenos, în care semitismul și-a impus stăpânirea.

Mizeria maselor și câștigurile nejustificate ale câtorva „favoriți” — dau caracterul economic al Ungariei și în anul trecut.

În special, fazele mai importante ale vieții economice din Ungaria le vom schița într'un articol viitor.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria Tribunei se află de vânzare + 10—20—30—80 fileri porto, de curind apărute următoarele cărți:

Delavranca, „Lucașfarul”. Dramă în IV. acte à 2:50 + 20 fil. por o.

Studii și documente cu privire la *Istoria Românilor*. Publicate de N. Iorga à 3 cor. + 10 porto.

N. Iorga, *Istoria românilor pentru poporul românesc* Ed II-a à 3:50 cor. + 20 fil. porto

Apostol D. Culea. Invățământul despre natură în școala primară 350 cor. + 30 fil. porto

Biblioteca Teatrului Național: Nr. 10, Schiller, Don Carlos Poem dramatic în 5 acte și 17 tablouri. Trad. de G. Coșbuc, 50 fil. + 10 fileri porto

Nr. 11, *Calderon*, *Judecătorul din Zalamea* Dramă în 3 acte. Trad. de O. Densușianu à 40 fil. + 5 fil. porto.

Nr. 12, *Locusteanu*. Nevasta lui Cercelus Farsă într'un act à 30 fil. + 5 fil. porto.

Biblioteca Minervei, à 30 fil. + 5 fil. porto.

Nr. 93 *Xavier de Maistre*. Călătorie Imprejurul odăei mele.

Nr. 94 *Clara Tschudi*. *Tinereța Mariei Antoineta*. Vol. I. Trad. de Anestin.

Poșta Administrației.

Alex. Vași adv. Târnava. Am primit 7 cor. abonament pe quart. I. 1911.

Teodor Memetrea, Chișineu. Am primit 28 cor. abonament pe 1910.

Antoniu Hangea, Năsăud. Am primit 20 cor. abonament până la 1 Iulie 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Georgiu.

Intona: Institut tipografic, Victoria și cor.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern;

Supraveghiere medicală continuă (constantă). —

Telefon 88—99. Birou-central, stabiliment medical

Budapesta, B-dul Ferencz-körut 29.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Director-șef: Dr. A. Cozmiutza.

Cele mai bune

oroloage de turn

le pregătește:

Nádlér A.

urmașul lui Leutwyler F. E.

Budapesta VII.

Strada Práter Nr. 9.

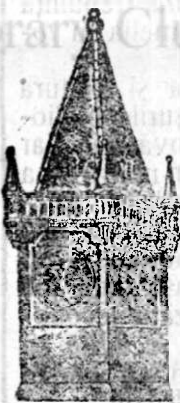
- Execută și invențiuni -

Preț-curent și prospect

— la dorința gratuit. —

Acei cari se vor provoca la ziarul Tribuna primesc favor

- Fondat în anul 1891.

Credit pe ipotecă, pe cambie

și pentru oficanți

mijloace

Herzog Sándor

ARAD.

str. Weitzer János 15.

telefon nr. 375.

Schimbare de birou de arhitectură

Arhitectul

Maszni János

și-a transpus biroul tehnic

în Arad, strada Szent István nr. 7. (Casa proprie).

Primește tot felul de lucrări de birou și execuție de branșa arhitecturii. Pregătesc planuri în stilul cel mai modern. — Servesc cu orice explicații privitoare la arhitectură. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin al onoratului public.

Cu stimă

Maszni János, arhitect.

Tuturor oaspeților români le dorește

An nou fericit!**Alexiu Tesita,**
ospătar la »Cerbul de aur« în Arad.

Tuturor mușterilor români le dorește

An nou fericit!**Buchsbaum & Comp.**
prăvălie de ghețe, pălării și modă bărb.
Arad, Atzél Péter-u. 3.

Tuturor mușterilor mei români le doresc

An nou fericit!**Moskovitz Zsigmond,**
Arad, Edificiul Teatrului.

Tuturor prea on. oaspeților mei români le poftesc

An nou fericit!**Lukács Fülöp László,**
proprietarul Hotelului Hegyalja din
Arad, gara dela motorul podgoriei.

Stimaților săi mușterii și cunoscuții le dorește

An nou fericit!**Iosif Nicolau,**
croitor p. domni
Arad, Deák Ferencz-u. 31

Tuturor mușterilor și cunoscuților mei români le poftesc

Sărbători fericite!

An nou fericit!**Andrieu Kovács,**
cofetar și propr. cafenelei »Royal«, Beiuș.

Tuturor cumpărătorilor și clienților săi le poftesc

An nou fericit!**Fischer Simon,**
Marele magazin de vinzare din
Arad, Szabad-ág-tér.

Onoraților săi mușteri le poftesc

An nou fericit!**Rada Ursu,**
barbier, Deák Ferencz-u. 2.

Tuturor clienților și cunoscuților mei le doresc

An nou fericit!**Márton Jakab,**
croitor domnesc
Arad, Szabad-ág-tér Nr. 8.

Stimaților mei oaspeți și cunoscuți le poftesc

An nou fericit!**Schuch Ferencz,**
propr. berăriei »Millenium«, Arad.

Onor. săi mușteri și clienți le dorește

An nou fericit!**Rubinstein Géza,**
croitor p. domni Arad, Forray-u.
(casa bisericeii romine).

Tuturor mușterilor săi le dorește

An nou fericit!**Lazar Gyula,**
prăvălie de coloniale și delicatose
Arad, Andrassy-tér.

Sumaților mei clienți le poftesc

An nou fericit!**Engel Bernát,**
croitor pentru domni în
Arad, Deák Ferencz-u. 33

Onoraților mei mușterii le poftesc

An nou fericit!**Iustin Olariu,**
cond. Soc. călțunarii Arădani.
Arad, Szabad-ág-tér 14.

Onoraților mei mușterii le doresc

An nou fericit!**Kiss András,**
croitor pentru domni,
Arad, Deák Ferencz-u. 2.

Tuturor clienților mei le doresc

An nou fericit!**Zimmermann József,**
călțunar pentru domni și dame
Arad, Deák Ferencz-u.

IIIIII

An nou fericit!

poftesc tuturor mușterilor săi

Szuppi Lajos,mănușier și bandojer
Arad, Andrassy-tér 20.

Tuturor cunoscuților, prietenilor și mușterilor mei români le poftesc

An nou fericit!**Ioan Balint,**
comerciant,
Timișoara-Fabric, Andrassy-ut.

Tuturor on. mușterii români le poftesc

An nou fericit!»Otelierul dela Korona Herzeg«
in Timișoara-cetate.

Mult St. mei oaspeți le poftesc

An nou fericit!**Ludig János,**
otelierul dela »Cerbul de aur«
Timișoara-cetate.

Tuturor on. mușterii români le poftesc

An nou fericit!**Haunold János,**
proprietarul otelului »Coroana« în
Timișoara-Iosefin, vis-à-vis de gară.

Tuturor on. mușterii români le poftesc

An nou fericit!**Széngház Gusztáv,**
otelierul dela »Marocan«
Timișoara-Fabric.

Tuturor on. mușterii români le poftesc

An nou fericit!**Anton Schrauder,**
otelierul dela »Boul de aur«
Timișoara-Cetate.

Onoraților mei oaspeți le poftesc

An nou fericit!**Ováry János,**
otelierul dela Metropol szálloda Iosefin.

Tuturor on. mușterii români le poftesc

An nou fericit!**Bandl,**
otelierul dela otel »Hungaria«,
Timișoara-Cetate.**ANUNT.**

Se află de vânzare în Șilindia (Arad m.)

10 holde de pământurbarial, cu pășune și pădure ce este pe el,
se poate plăti și în rate. Cumpărătorii să
se adreseze la Administrația »Tribuna«. —**AI DURERI?**

I. După cât știu Elsa fluidul lui Feller alină durerile, le vindecă și alungă slăbirea, vindecă repede și sigur reuma, boala de nervi, junghieri, dări, influență, răceți, durere de cap, dinți și de șale, cărceții dureri de ochi, migraenă și alte dureri cari nu sunt amintite aici. Fluidul Elsa al lui Feller are efect neîntrecut la răgușeală, guturai, dureri pe pi-pt și păt, și a organelor respirato it și a tuturor boalelor contrase oin răceală. E veritabil numai dacă fiecare sticlă poartă numele lui FELLER. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale costă franco 5 cor.

II. Mai aduceți apoi la cunoștință că mi de oameni folosesc cu rezultat admirabil hapurile Elsa-Rebarbara contra perturbațiilor stomacale, sgăciurilor, lipsei de apetit, arsuri de rinichi, noma ind spoziție, biizare, lipsă de scaun, dureri de ceum și ale perturbații a organelor de mîstuire. 6 cutii 4 cor. Să ne păzim însă de imitații și facem comanda de act pe adresa

Eugen V. Feller, farmacist în Stubica
Centrala 122 (cott. Agram).

Acții de vândut.

Sunt de a se vinde 24 acții dela »Economiul«. Cumpărătorii au să se adreseze Dlu Nicolae Pop, protopretor pensionat în Gyalu (comitatul Kolozs.)

Magazinul de blănărie și cojocărie

= Ilie Șteflea =

Sibiu—Nagyszeben, Grosser Ring No. 18.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, —

manșoane, boale căciuli pentru domni și doamne ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. —

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

ANUNT.

La proprietarul Ioan Popescu în Magyarád se află de vânzare în cvant mare și mic:

vin vechiu și nou
de Măderat.

Tuturor clienților mei le poftesc

An nou fericit!

CONSTANTIN PETRUȚIU

curelar, tapițier și vopsitor
de căruțe și mobile din

Pancota (Pankota, Aradm.)

Primește lucrările din
brânșă lui cu prețuri ieftine. — Pentru lucrurile
de tapițerie la dorință
merg și în provincie.

Spriginiți pe măestrul român!

ANUNȚ.

P. T.

Vă recomand renumitele vinuri dela Șiria, Galșa, Musca și Măderat, de masă și friptură cu prețurile următoare:

Anul	CALITATEA	Prețul Cor.
Vinuri de masă:		
1907	Alb — — — — —	64.—
1908	Alb — — — — —	60.—
1908	Roșu — — — — —	66.—
	Rizling alb — — — — —	—
1909	Rizling tare — — — — —	54.—
1909	Amestecat — — — — —	50.—
Vinuri de friptură:		
1910	Roșu — — — — —	50.—
1910	Șiller — — — — —	50.—
1910	Rizling — — — — —	50.—
1910	Rizling și Ruge amestecat — — — — —	48.—
1910	Vin alb, de masă — — — — —	46.—
1908	Rachiu de comină preg. propriu	1:50
1908	Rachiu de comină specialitate	2.—
1908	Rachiu de drojdii — — — — —	2:20

Comandele se expediază sub îngrijirea proprie și pentru veritabilitatea vinurilor garantez.

Comandele să se facă numai dela 50 litri în sus. (Prețurile de sus din pivnița mea se compută după 100 litri).

Prețul vaselor:

Butoaiele se dau imprumut pe timp de două luni, iar dacă cineva vrea de tot, atunci se compută după prețurile următoare:

Vase de 50—60 litre Cor. 12.—
Vase de 100—120 litre Cor. 15.—
Vase de 150—160 litre Cor. 20.—
Vase de 200—220 litre Cor. 26.—

Prețul vaselor mai mari decât acestea socotesc cu 12 fileri litru.

Din principiu mostre nu se trimit, dar promit serviciu conștiințios și promisiunea o și împlinesc. In așteptarea on. Dvoastre comenzi, sunt cu deosebită stîmă:

Petru Benea,
proprietar de vii
Șiria (Világos, Arad m.)

Schubauer J.

atelier de

ștampile

de gumă și gravură

Arad, Salacz-utca 3.

Execută artistic gravuri de monograme, firme și scrisori, ștampile de oțel, aramă și gumă, sigile cu firmă (emblemă), stanțe, cuie pentru steaguri, insignii pentru societăți și sport. Magazin de mașini p. numerate, ștampile pentru dat și prese pentru rotunzire. Execuție promptă.

Inele de aur
dela 5 cor.
Ceasornice dela 4 c. în sus
se pot căpăta la
Barna Sándor
clasiornicar, giuvargiu și optic
Nagyvárad, Str. Zöldfa No 15.

Ceasornice foarte moderne de aur, argint și nickel, lanțuri, cereei cu neștemate și diamante și inele cu prețuri foarte ieftine. — Pentru fie care orologiu vândut și reparat se dă o garanță de 3 ani. — Serviciu conștiințios. Mare asortiment de obiecte din argint de China.

Se vând

pelângă rate lunare

coavenabile, fără orice urcare de preț.

— Numai prima calitate. —

Instrumente muzicale.
Arme
Articole de voiaj
Ochiane
Aparate de fotografiat
Rufe pentru bărbați
Covoare
Candelabre
Mobile de aramă
Obiecte din argint de China
Tablouri și statuete
Casse de bani
Opuri literare
Mașini de scris
Hectografe, la

Csiszár Viktor

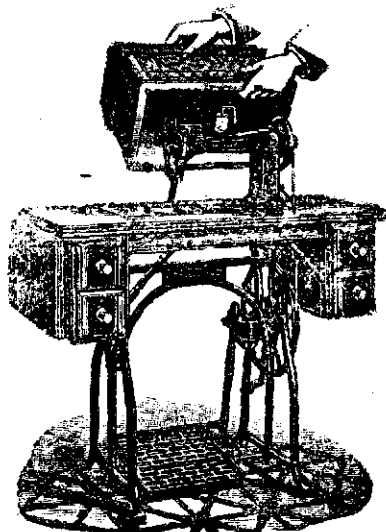
Kolozsvár, Deák Ferenc-u. 20.

Succesorul lui Aufrecht și Goldshmidt.

Reprezentanța generală:

S. A. Elek & Comp.

Dea mai veche praxalle de mașini de curat și biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în Timișoara
la anul 1891 cu
marea medalie
de argint.

Fondat la 1880.

**Reinhold
ZOLLER**

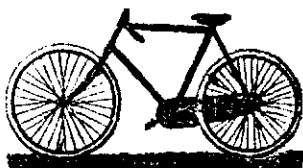
măestru mecanic
FENÉRTÉPLOTN
Schillergasse 6.
lângă „Burg“.

Își recomandă
on. public dis

loc și provincie marelui său atelier mehanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete. Ține în depozit tot felul de gramofone și plăci

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singurătate de mașini și biciclete.

Prețuri moderate. Serviciu prompt

Birou de informații!!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

**Birou de informații și
Agență românească.**

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Societatea pe acții

Holandeza

pentru asigurarea vieții

(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

Amsterdam.

Direcțiunea pentru Ungaria:

Budapest, Hollandi-udvar,

(palatul propriu, Piața Kálvin, Strada Baross și Calea Üllői ut.)

La finea anului 1909 au fost sumele asigurate

peste 358 milioane Cor.

Suma totală rezervei premiilor 107 mill. 216 324 96 Cor. A plătit asigurațiilor până în prezent 96 mill. 370.016 33 Cor.

Premiile cele mai ieftine.

Prospecte sau alte deslușiri dau cu plăcere Direcțiunea pentru Ungaria în Budapesta și reprezentanții societății din țara întreagă precum și

Dirigența pentru Ardeal:

Fritz Prediger jun. Brașov, Str. Neagră 14, și Agentura pentru Sebeșul-săsesc (Szászsebes) și jur:

Ioan Pavel și Heinrich Schunn, învățători.

Emulsiunea Egger

e veritabilă numai cu marca prezentă. Pe vreme friguroasă toți părinții să dea copiilor EMULSIUNEA EGGER, căci întărește și promovează formarea oaselor, îl nutrește și îl face să crească. E mijlocul cel mai cu efect contra tusei și a mișturii regulate. O recomandă medicii renumiți căci e cel mai bun preparat de știucă, n'are miros neplăcut, e bun la gust și poate mistui ușor și previne deosebite morburii de copii. La farmacia sticla 2 cor. Cu poșta 3 sticle 6 cor. pelângă trimite: rea anti-cipativă a banilor, sau contra ramburs.

Farmacia NÁDOR gyogytár
Budapesta, VI., Bulevardul Váci 17.

Trimitem gratuit și franco fiecărui părinte broșura: „Cum să ne apărăm contra boalelor de copii“.

Se poate căpăta și în Arad la drogueria Vojtek és Weisz și la farmacia Kriesz Géza.

Extras din catalogul lui Kotány János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Chigr.	Cor. 1-55
Portorico 1/2	> 1-40
Cuba 1/2	> 1-60
Java aur 1/2	> 1-60

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Ch gr.	Cor. 1-60
fină 1/2	> 1-80
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me- nado, Mocca) 1/2 Chigr.	Cor. 2-20

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Chigr.	Cor. 2-50
Tea de Congo 1/2 Chigr.	> 3-
Mixtură pentru familie 1/2 Chigr.	> 5-
Tea imperială foarte fină 1/2 Chigr.	> 6-
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2	> 6-
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2	Cor. —75

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1-70
> > > fin de Brazilia	> 2-20
1 sticlă 7/10 rum f.n. de Jamaica	> 3-30

Renumitul ardeiu Kotány se vinde în cutii originale.

KOTÁNYI JÁNOS
mare comerciant de cafea și tea.
ARAD.

Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Ber-
lin, Abazia.)

József főherceg ut Nr. 3, în edificiul băncii
- Arad Csánádi Takarékpénztár. -

Numărul telefonului 809.

Fluid pentru Kwizda.

Marca de scutire
a șerpelui.

Mijloc aromatic probat de frecat
pentru întărirea și câștigarea puterii
vinelor și mușchilor, contra
podagrei, reumei, ischia-
sului, junghiu ilor la coaste
etc. p. n. u. turști, vinători
biciclisti și călăreți ca mij-
loc de întărire și re-ști-
garea puterilor după dru-
muri obositoare.

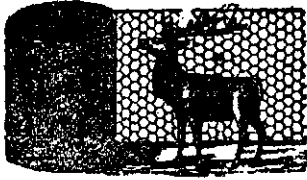
Prețul unei 1/2 sticle
cor. 2-— 1/2 sticlă c. 1-20,
veritabil se capătă în far-
macii. Catalog de prețur
gratis și franco se capătă
prin depozitul principal

Franz Johann Kwizda, farmacist, licențiatu cărții;
ces. reg. austro-ungar ei
reg. române și reg. bulgare. Korneuburg bei Wieng.

Stoboare de sârmă
tari și trainice!

In atenția
arhitecți-
lor, agrono-
milor, pro-
prietarilor
de vil, p. vile
grădini, te-
renuri de vi-
nătoare etc.

PÉCSI HENRIK

fabrică pentru împletituri de sârmă
BUDAPESTA, VI., Aréna-ut 126 sz.
Telefon 120-89. — — — Telefon 120-89.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru ma-
șini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și
vile, împreună cu uși și porți puternice.

!! Cele mai frumoase rețele !!

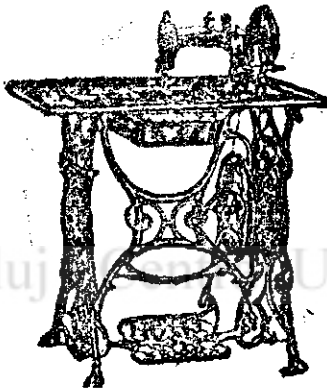
Prețuri ieftine! Prețuri ieftine!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut prund, coș-
nițe pentru nisip, burlane pentru schintei, coș-
nițe pentru nutreț, botnițe pentru bol și stor-
ruri pentru ferești de orice mărime.

:: Liste și prospecte de prețuri se trimit gratis. ::

STAMM EDE succesor
RESCH FERENCZ,

atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Are magazin
de mașini de
cusut PFAPP
de toată mări-
mea și ca pre-
țurile moderate.
Mare asortiment
de Goarne.
Prețurile se pot
solvi și în rate.

Cele mai noi Patefoane,
fără schimbarea acului pe
lângă prețuri convenabile.

Telefon nr. 459.
Preț-curent la dorință trimite gratuit

NIULIN str. Takarékpénztár 4.

== Articole de coafură specială. ==

Sistemul

Chignon, împle-
turi, turbane, plete,
transformații, peru-
ce, bandouri.

Specialități de per-
fumerie, garnituri
pentru curățitul mâ-
nilor, noutăți de
piepteni, orno și an-
trepozite pentru păr.

Mare depozit în ar-
ticole de toaletă, ape
de păr, pudră.

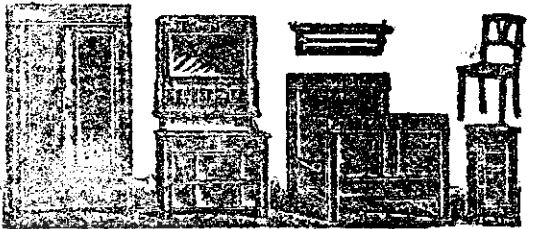
Primal salon pentru frizat, conservarea,
ondularea, spălarea, colorarea și curățirea
părului și a mânilor din Ungaria de sud.

: Prețuri moderate. :

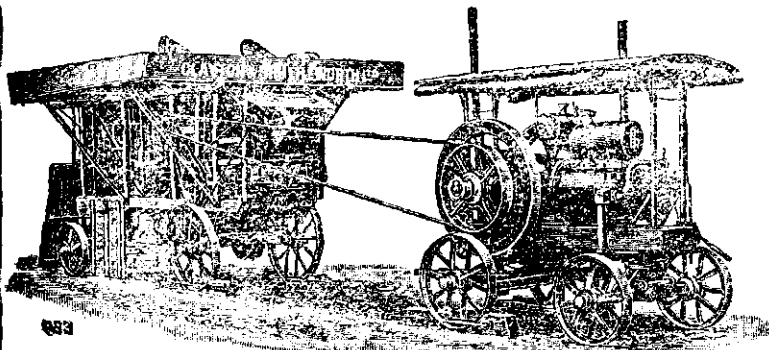
Comande prin poștă se efectuează prompt. Preț
— — — curent gratis și franco. — — —

Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL
tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificatii. Are
în depozit aranjamente complete pentru
odăi, lucrate în atelierul propriu în cel
mai modern stil, dela cele mai ieftine până
la cele mai bune, după planuri proprii
sau la comandă. — Pentru lucrările mele
primesc garanția cea mai extremă. Mare
asortiment de mobile de alamă și fier,
deas-menea și fotolii.

Mare depozit
în CLUJ.

Inspekția ingine-
rului gratuit.

Agentura fabricii de mașini agricole:

Clayton & Suttleworth Ltd.

Motoare cu olei brut.
Tulumbă cu motor cu gaz.
Motoare cu benzină
Oleiuri de uns.

Anteprisa agricolă comercială ardeleană
Dr. Oliver Osztián & Comp.
Cluj (Koložsvár), Ferenc József-ut Nr. 31.
Telegramadr.: Coloniale Koložsvár.

Telefon interurban No. 934

Articole de
specialitate.

Cereți prospecturi.

Atențiune!

SINGURUL INSTITUT DE ASIGURARE

ARDELEAN

TRANSSYLVANIA

Str. Cisnădiei 5. **SIBIU.** Str. Cisnădiei 5.

Recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai ieftine și în cele mai favorabile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr. cat. dela așezămintele confesionale cu avantajul deosebit), pe cazul morții și cu termen fix, cu plăți simple sau dublă a capitalului; asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, și asigurări pe speșe de înmormântare, mai departe asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere) și asigurări de pagube la apaducte.

Prospecte în combinașunile cele mai variate se trimit și se dau gratuit, ori ce informații în birourile Direcțiunii, strada Cisnădiei Nr. 5 și la toate agenturile.

Persoane versate în achiziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului în condiții foarte favorabile.

Atențiune!

Eugen Lieblich

fotograf

Sibiu—Nagyszeben—Hermanstadt

Erzsébet u. No 56 (casa proprie).

Execută totfelul de icoane artistice.

Platinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.

Fotografierea copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că atelierul acesta în privința mărimii este primul.

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Prețuri moderate.

Cu deslușiri servesc.

Carol Tartler

pălărier

Besztercze, Str. Bautler u.

Își recomandă bogatul depozit, asortat cu

tot-felul de pălării

tari, de păslă pentru bărbați și copii, precum și

cușme, stafii, căpei și berete

pentru bărbați și femei, dela cele mai ieftine până la cele mai bune calități. — Apoi

pălării țărănești

care își păstrează culoarea sa originală pelângă garanție. Produse proprii asupra cărora se atrage îndeosebit atențiunea publicului provincial.

Se primesc tot-felul de reparaturi

precum și

văpsirea pălărilor vechi

din păslă ori paie pelângă serviciu conștiințilos.

Pentru buna calitate a pălărilor provăzute cu fotografia mea proprie drept brevet primesc cea mai extremă și sigură garanție demnă de toată încrederea.

ÎNȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință a onor. public, că pregătesc pe lângă prețurile cele mai convenabile elegant și după măsură

Îmbrăcăminte p. domni, pardesie

din cele mai moderne stoffe engleze și din țară.

Sunt de principiu ca prin serviciu prompt și conștiințios să satisfac chiar și celor mai delicate pretențiuni ale on. mei mușterii.

Ca daruri de Anul-nou deosebit recomand asortimentul meu bogat de specialități de veste.

Cu distinsă stimă:

Rubinstein Géza, croitor p. domni

Arad, Str. Forray (în casa bisericii române).

Asortiment bogat în articlii textili
cu prețuri ieftine la firma:

J. B. MISSELBACHER SEN. Sibiu—Hermannstadt.

Fabricatele renumitelor firme:

Benedict Schroll Schn
în Braunau

Pânze, șifon, creton

Barchet-satin

Barchet-croise

Barchet-pichet

Barchet-cu-șiruri

Satin-gradel

Damast-Gradel

Naking, Naturell

Satin, Satin-Raye

Pichet-cu-șiruri

Țesături mari de nuntă

Pânze impermeabile.

Regenhardt & Rayman
în Freiwaldau

Măsărițe de damast alb

Garnituri de damast pt.

cafea albe și colorate

Ștergare de damast

Ștergare-crep

Ștergare-Frottier

Năfrămuțe de batist

Năfrămuțe de in

Gradel de in

Albituri de in

Albituri de in pntu pat

Ștergare p. bucătărie

Broderii de in.

Precum și Barcheturi în culori pentru haine, Albituri-tricot, Albituri și ciorapi, pentru dame, domni, și copii. Șorturi pentru dame și copii. Acoperitoare cusute, de calitate fină și f. fină.

Albituri pentru domni după măsură, se efectuează solid și prompt.

Albituri pentru dame după măsură, se efectuează solid și prompt.